

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

**Тези доповідей
науково-практичної конференції
молодих учених, аспірантів і докторантів**

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ

18–23 травня 2017 року

Біла Церква
2017

Затверджено вченою радою університету

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, академік НААН, ректор, голова оргкомітету;

Сахнюк В.В., д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету;

Варченко О.М., д-р екон. наук, директор ННІ економіки і бізнесу;

Шевченко А.О., канд. екон. наук, доцент;

Паска І.М., д-р екон. наук, декан економічного факультету;

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;

Хомяк Н.В., канд. екон. наук, координатор НТТМ факультету;

Сокольська М.О., зав. редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Наукові пошуки молоді у третьому тисячолітті: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції молодих учених, аспірантів і докторантів «Стратегічні пріоритети розвитку агропродовольчого виробництва», 18–23 травня 2017 р. – Біла Церква, 2017. – 1 с.

До збірника увійшли матеріали наукових досліджень молодих вчених, аспірантів та докторантів з актуальних проблем розвитку агропродовольчого виробництва.

КАЧАН Д.А., аспірант

Науковий керівник – ВАРЧЕНКО О.М., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

dmytroqachan@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ВІДТВОРЕННЯ ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Стратегічним орієнтиром розвитку сільського господарства є забезпечення раціонального використання виробничих ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку сільського господарства та охорони навколишнього середовища. Окрім цього розвиток сільськогосподарського виробництва у провідних країнах світу все більшою мірою зосереджений на екологізації сільськогосподарської та інноваційної (науково-технічної) діяльності. Саме тому у вітчизняних умовах існує необхідність посилення інноваційної спрямованості процесів відтворення та ефективного використання сільськогосподарської техніки, яке повинно базуватися на засадах сталого розвитку.

Суть інновацій у відтворювальному процесі полягає в якісному оновленні виробничого процесу виробництва сільськогосподарської продукції, яке знаходить своє вираження у впровадженні нової техніки, що сприяє реалізації принципів сталого розвитку сільського господарства. Інноваційна спрямованість відтворення сільськогосподарської техніки висуває на перший план інновації, як пріоритетне джерело економічного зростання аграрного виробництва.

Очевидно, що інноваційні розробки зумовлюють різні ризики їх реалізації, не забезпечують однакової економічної віддачі. Також можуть зустрічатися такі типи інновацій: поступова (інкрементна) – незначне поліпшення техніки, вона є підтримуючою стратегією протягом тривалого періоду (отримує більше 80 % всіх інвестицій підприємства в інновації);наполовину радикальна – вносить вирішальні зміни або в бізнес-модель, або в технологію (приклад – переведення сільськогосподарської техніки на відновлювані джерела енергії тощо);радикальна – значна зміна, яка одночасно впливає як на бізнес-модель, так і на технологію підприємства (техніка нового покоління для позиційного землеробства, екологізація виробництва сільськогосподарської продукції).

Зазначимо, що поступовий тип інновації є підтримуючою стратегією протягом тривалого періоду часу (це підхід орієнтації на одержання вищої віддачі від експлуатації старої техніки, що на сьогодні поширено у вітчизняній практиці), доки науково-технічна революція не привнесла інноваційні зміни. Радикальні інновації, як правило, не забезпечують фундаментальні зміни в технології та технологічних процесах виробництва сільськогосподарської продукції.

Інновації у відтворювальному процесі сільськогосподарської техніки характеризуються рядом ознак, найважливішими серед яких є: нові властивості техніки порівняно з аналогом;ефективність техніки орієнтована на забезпечення економічного, науково-технічного, соціального та екологічного ефектів.

Освоєння інновацій, як процес відтворення сільськогосподарської техніки, включає в себе ряд взаємопов'язаних організаційних етапів, до яких відносяться: 1) розвиток науково-технічного потенціалу; 2) впровадження нової техніки і технологій у виробництво; 3) розповсюдження і використання нової техніки, технологій.

Очевидно, що особливістю інноваційного процесу в сільському господарстві є не створення в галузі принципово нової продукції, а в освоєнні в господарській практиці нових технологій, що базуються на досягненнях науки і техніки у виробництві. Основними передумовами інноваційного оновлення сільськогосподарської техніки є:

фінансова (за допомогою власних чи позичкових джерел), інформаційно-наукова (інтеграція науки і виробництва), регулюючо-стимулююча (провідна роль належить споживачам, які вимагають якісну техніку і за доступними цінами).

Ураховуючи світові тенденції вважаємо, що інновації у відтворювальному процесі сільськогосподарської техніки та її ефективному використанні повинні складатися із: підтримки екологічних технологій, що базуються на власних винаходах і розробках; організації спільної з іноземними учасниками розробки та виробництва сучасної техніки на основі вітчизняних та зарубіжних ліцензій; використання зарубіжного досвіду в напрямках, де не сформовано вітчизняного наукового доробку та інноваційного потенціалу.

УДК 336.22(477):005.44

ХОМОВИЙ С.М., канд. екон. наук

*Білоцерківський національний аграрний університет
2serik2@mail.ru*

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ДІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Досягнення економічного розвитку будь-якої країни можливе тільки за умов ефективного державного регулювання із застосуванням податкових важелів у глобальних процесах економіки. За таких умов основне місце в забезпеченні економічного зростання відводиться податковій системі.

Аналізуючи передумови розвитку глобалізації, можемо зробити висновки про наявність як позитивних, так і негативних наслідків даного процесу. Проте однозначно можна стверджувати, що вигоди глобалізації розподіляються в світі дуже нерівномірно. Майже половина населення світу змушена жити менш ніж на 2 долара США на день, а 1,2 млрд. осіб Земної кулі існують менш ніж на 1 долар. Із загальної чисельності робочої сили в світі (приблизно 3 млрд. осіб) – 140 млн. трудящих взагалі не мають роботи [1].

Найбільш непередбачувані наслідки глобалізації відчують на собі менш розвинені країни світу. До таких країн належить і Україна.

Для аналізу оцінки результативності та рівня світової податкової гармонізації високорозвинутих країн ЄС та країн СНД пропонуємо використовувати якісні показники, такі як: наявність у групі країн єдиного податкового законодавства, встановлення єдиного кола платників, наявність чітко визначених принципів та механізму розрахунку бази оподаткування, наявність мінімального розміру податкової ставки, а також наявність узгодженої системи пільг. Рівень податкової гармонізації (за даними показниками) в країнах ЄС значно вищий, аніж у країнах СНД і Україні. Якщо дивитись на такі податки, як ПДВ та акцизи, то усі показники гармонізації в країнах ЄС виконані сповна, що ж стосується прибуткових податків (ПнП і ПДФО), то тут значно більше розбіжностей, які присутні як у країнах СНД, так і в ЄС. На відміну від податкових систем розвинутих країн сьогоднішня податкова система України, на наш погляд, виконує переважно лише фіскальну функцію, нехтуючи можливостями регулюючої та стимулюючої функцій.

Згідно з результатами нашого аналізу, на економічну динаміку в довгостроковій перспективі значний вплив сьогодні мають такі чинники, як: 1) накопичення та розповсюдження знань; 2) нагромадження людського капіталу; 3) рівень розвитку інститутів; 4) якість економічної політики держави та бюрократичного апарату.

Практичним підтвердженням зазначених пунктів є висока конкурентоспроможність таких країн як Фінляндія, Швеція і Данія. Незважаючи навіть на найвищий рівень оподаткування (Фінляндія – 45,9% від ВВП, Швеція – 50,6%, Данія – 48,9%), є лідерами з

розвитку соціального забезпечення своїх громадян [2].

Отже, глобальні світові тенденції змушують менш розвинені країни змінювати власні податкові системи, проте нині ми можемо спостерігати зростаючий розрив між існуючою структурою цих систем та сучасними глобалізаційними викликами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Швабій К.І. Вплив глобалізації на систему оподаткування та податкову політику України / К.І. Швабій // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1. – С. 137-141.

2. Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/tax/>. (Accessed 22.01.17).

УДК 336.2.

ЗАБОЛОТНИЙ В. С., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: СПЕЦРЕЖИМ ЧИ ЄДИНИЙ ПОДАТОК?

З 01.01.17 р. спеціальний режим оподаткування ПДВ для сільськогосподарських підприємств скасовано а всі сільськогосподарські підприємства — платники ПДВ перейшли на загальний порядок нарахування та сплати ПДВ. В нашому дослідженні ми подамо порівняльний аналіз спеціального режиму оподаткування та єдиного податку 3-ї та 4-ї групи.

До 01.01.2017р. позитивна різниця між сумою податкових зобов'язань звітного періоду та сумою податкового кредиту звітного періоду, визначена по окремих видах сільськогосподарських операцій, перераховувалась на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств у різних частках залежно від виду продукції.

Таким чином сільськогосподарські підприємства мали в своєму розпорядженні додаткові оборотні кошти, які вони могли спрямовувати на закупівлю кормів для тварин, а також добрив, гербіцидів, пестицидів тощо. При цьому сільськогосподарські підприємства подавали до органів Державної податкової служби за місцем реєстрації дві декларації з ПДВ, одну за операціями з реалізації сільськогосподарської продукції, а іншу – за іншими операціями.

На, жаль цей механізм з 01.01.2017р. відмінено і на сьогодні сільськогосподарські підприємства змушені або переходити на загальну систему оподаткування, або ж реєструватися платником єдиного податку 3-ї чи 4-ї групи.

В 2017 році сільськогосподарські товаровиробники можуть сплату єдиного податку, перебуваючи у складі четвертої групи платників ЄП. Фактично цей податок замінив собою фіксований сільськогосподарський податок. Аналогічно до ФСП єдиний податок 4-ї групи сплачується з одиниці земельної площі. Ставки ЄП четвертої групи встановлено у відсотках від нормативної грошової оцінки землі.

Вимоги до с.-г. товаровиробників, які потрібно виконати для того, щоб сплачувати ЄП у складі четвертої групи, наведені у ст. 291 ПКУ.

Сільгосппідприємство може стати платником ЄП третьої групи за умови, що обсяг його річного доходу становить не більше 5 млн грн.

Об'єктом оподаткування для єдинників третьої групи є дохід, отриманий протягом звітного періоду. Мається на увазі будь-який дохід (включаючи дохід представництв, філій, відділень юрособи), отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ПК. При цьому ставки становлять (п. 293.3 ПК):

3 % доходу за звітний період, якщо підприємство є платником ПДВ;

5 % - якщо підприємство не є платником ПДВ.

Підсумовуючи вищезазначене ми бачимо, що спеціальний режим оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, який діяв до 01.01.17р. дозволяв забезпечити таких товаровиробників додатковими оборотними коштами, які залишались в розпорядженні підприємства завдяки перерахунку сум ПДВ на спец рахунки. На сьогодні сільськогосподарські товаровиробники позбавлені таких можливостей, що негативно позначається на їх фінансово-господарському стані. Одночасно з цим, з точки зору державного бюджету, зазначимо, що перехід зазначених товаровиробників на загальну систему оподаткування або ж на сплату єдиного податку 3-ї чи 4-ї груп покликаний забезпечити додаткові надходження до нього.

УДК: 336.201.3

ТОМІЛОВА Н.О., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

zhylya.84@mail.ru

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Процедура оптимізації податкового навантаження на макроекономічному рівні представляє собою процес вибору найкращих форм і методів організації оподаткування на підставі врахування умов і особливостей функціонування суб'єктів національної економіки з метою максимізації їх доходів. Тобто в процесі оптимізації повинні розв'язуватись такі завдання: створення умов для реалізації прагматичного фінансового компромісу між потребами держави в коштах та інтересами платників податків, реалізація якого повинна сприяти соціально-економічному розвитку країни; забезпечення диференційованого оподаткування доходів юридичних і фізичних осіб; забезпечення синхронності позитивного впливу форм і методів оподаткування на доходи юридичних і фізичних осіб в часі; заохочення платників щодо збільшення отриманого доходу та забезпечення його правової регламентації.

На мікроекономічному рівні під оптимізацією розуміють заходи підприємства, зорієнтовані на максимальне використання можливостей податкового законодавства з метою зменшення податкових платежів.

Податкове навантаження на підприємство точніше було б називати «формальним рівнем оподаткування». При цьому суми сплачених підприємством податків слід співвідносити виключно з базою, на яку вони нараховувалися.

Існує метод кількісної оцінки податкового навантаження господарюючого суб'єкта, коли сплачені податки співвідносяться з частиною доданої вартості, яку він створив і віддав державі. Додана вартість за своєю суттю є доходом підприємства і виступає універсальним джерелом сплати всіх податків. Цей показник усереднює оцінку податкового тиску для різних типів виробництва і забезпечує таким чином зіставленість даного показника для різних економічних структур. Саме він використовується органами державної податкової служби України для визначення податкового навантаження.

Більш доцільним видається розрахунок не одного показника податкового навантаження, а кількох, які характеризуватимуть використання господарюючим суб'єктом податкових пільг, навантаження на прибуток, виручку, витрати (собівартість). Зокрема, це такі показники: коефіцієнт пільгового оподаткування, коефіцієнт корисності податкових пільг, коефіцієнт оподаткування доходів, коефіцієнт оподаткування витрат, коефіцієнт рівня оподаткування доданої вартості.

Наведене дозволяє зробити висновок, що податкова політика може бути лише

допоміжним інструментом у загальних заходах регулювання економіки. Податкові заходи регулювання не розглядаються в чистому вигляді, так як результат їх проведення залежить від багатьох макроекономічних чинників. Податкове середовище, в якому функціонує підприємство, в певній мірі визначає його конкурентоспроможність, поряд із якістю продукції й послуг, наявністю ефективної стратегії маркетингу і збуту, рівнем кваліфікації персоналу, технологічним рівнем виробництва, доступністю джерел фінансування тощо. Виважена податкова політика лише опосередковано сприяє розвитку конкуренції між суб'єктами господарювання, зменшує можливості реалізації ринкової влади монопольними суб'єктами господарювання.

Проте з іншого боку, через постійні зміни законодавства податкова політика перешкоджає зусиллям господарюючих суб'єктів розвивати виробництво і підвищувати ефективність своєї діяльності.

УДК 339.5.012.42 (477):061.1

ПОЛЩУК С.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет
kafzovnpolit@ukr.net

ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасні політичні та економічні умови потребують поглиблення інтеграції між Україною та Європейським Союзом у сфері політики, торгівлі, культури та зміцнення безпеки. Механізмом забезпечення системних соціально-економічних перетворень і розширення доступу до ринку ЄС, як ключового торговельного партнера, стає створення зони вільної торгівлі.

Однією з передумов створення зони вільної торгівлі є наближення вітчизняного законодавства до нормативних стандартів ЄС, тобто впровадження принципів європейського регулювання з урахуванням досягнутого в Україні ступеня зрілості суспільно-економічних відносин і специфіки менталітету українського народу.

З 1 січня 2016 р. набрали чинності умови поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. Підписання цієї угоди між Україною та ЄС дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. У межах ЄС вже існує спільний ринок та спільна митна політика, яка також передбачає спільний митний тариф відносно третіх країн.

Після набуття чинності угоди про ЗВТ, відбудеться взаємне відкриття для товарів і послуг, що створить нові можливості для компаній, інвесторів, споживачів і громадян України та ЄС. Українські виробники отримають спрощений доступ на ринки ЄС, а товари з Європи на вітчизняному ринку будуть поступово дешевшати завдяки скасуванню ввізних мит протягом перехідного періоду, який становить 10 років.

Певна загроза існує для вітчизняних виробників, яким належить витримати жорстку конкуренцію, а для цього потрібно в короткий проміжок часу модернізувати виробництво і покращувати якість продукції відповідно до європейських стандартів, використовувати ефективну політику щодо просування її на ринок ЄС. Набуття чинності угоди дає можливість на поступове збільшення обсягів експортованої продукції тим вітчизняним компаніям, які вже експортують свою продукцію на ринок Європейського Союзу.

На думку експертів, у десятирічній перспективі зона вільної торгівлі з ЄС збільшить добробут українців на 12,3 %, зростання зарплат тільки за рахунок Угоди про асоціацію становитиме близько 10 %, а приріст капітальних інвестицій в Україні буде на рівні 17,3 %. Дослідження зарубіжних науковців показали, що за умов ЗВТ можливе зростання

імпорту промислової продукції з ЄС до України приблизно на 10%, експорту з України до ЄС - на 15%; імпорт сільськогосподарської продукції з ЄС до України може збільшитися на 60%, експорт з України до ЄС - на 50%.

Отже, можна стверджувати, що створення ЗВТ є ключовим етапом інтеграції України до ЄС, що дає стимул для економічного та соціального розвитку країни. Виконання всіх умов Угоди про Асоціацію є одним із основних інструментом для розвитку економіки та за умови ефективного регулювання забезпечить підвищення конкурентоспроможності національної продукції. Незважаючи на певні втрати у короткостроковій перспективі, можна впевнено стверджувати, що у подальшому це призведе до покращення економічної співпраці та взаємодії, що зміцнюватиме стабільність і сприятиме процвітанню України.

УДК 330

ЮХИМЕНКО Я.В., аспірант

Науковий керівник – **ЛЕОНЕНКО П.М.**, д-р екон наук

Науково-дослідний фінансовий інститут ДННУ

«Академія фінансового управління»

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ «БАР'ЄРИ» ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УНІТАРНОЇ УКРАЇНИ

В умовах євроінтеграції в Україні назріли об'єктивні умови формування нового ринкового інституціонального середовища функціонування монетарної системи, яке має змінити його структурні інститути і стати фундаментальною передумовою інвестиційної привабливості в реальному секторі економіки. Зарубіжні інвестори не бажають працювати в регіонах України із наступних причин:

- слабкість існуючих інститутів, які б забезпечували спеціалізовану експертизу законопроектів (за роки незалежності законодавство, що регулює іноземне інвестування, змінювалося близько 10 разів), чіткі механізми їх виконання і внесення в них змін і доповнень, дублювання одних і тих же норм у різноманітних законах, відсутність своєчасного ознайомлення широкої громадськості і місцевих органів із правовими актами;
- високий рівень фінансових і політичних ризиків в Україні, який доповнюється відсутністю державних гарантій захисту іноземного інвестора;
- суттєве зловживання на місцевому рівні дотримання законодавства, яке виражається в існуванні адміністративних бар'єрів при реєстрації підприємств, сертифікації, ліцензуванні, бюджетуванні тощо;
- неповнотою «de facto» прав власності юридичних осіб, що дає можливість зловживати владою у відношенні до підприємців;
- втручання місцевих органів влади у економічну та фінансову діяльність підприємств;
- недостатня інформованість інвесторів про існування регіональних нормативних актів, які регулюють господарську та фінансову діяльність на місцях;
- відсутність довіри до багатьох місцевих органів влади;
- відсутність методики визначення бюджетних відносин місцевих органів влади із центральними органами влади;
- відсутність чіткої взаємодії представницької і виконавчої влад на місцях;
- непередбачуваність тарифів на послуги природних монополій і фіскальної політики держави;
- негативний попередній досвід інвестування в економіку України;
- слабкість митного режиму, що робить недоцільним виробництво – це явище

отримало назву «синдром ІВМ» та нерозвиненість фондового ринку;

- відсутність інформації або навпаки велика кількість бюджетних і макроекономічних показників, об'єктивних і суб'єктивних факторів, що не дає можливість достовірно оцінити надійність даного регіону як позичальника, і тим більше проведення адекватних порівнянь.

Наявність цих інституціональних «бар'єрів» посилюється і відсутністю політичної волі уряду їх вирішувати, що спричинило падіння зарубіжних інвестицій у 2016 році в порівнянні з 2010 роком більш чим в 6 разів [1, с. 203]. Це при тому, що в Україні існують чинники, які приваблюють іноземних інвесторів: місткий ринок, низька вартість робочої сили, вигідне географічне розташування, сприятливі кліматичні умови тощо. Формування нового інституціонального середовища функціонування бюджетної системи на основі децентралізації в значній мірі має бути спрямоване на ліквідацію цих «бар'єрів» інвестиційної привабливості регіонів унітарної України.

ЛІТЕРАТУРА

1. World investment report 2016. Investor nationality: policy challenges [Електронний ресурс]. – United Nations, Geneva, 2016. – 218 p. –Режим доступу : http://www.unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2016_en.pdf.

УДК 339.5.012.421:338.436(477)

ЛОБУНЕЦЬ В. І., канд. екон. наук

*Білоцерківський національний аграрний університет
menegerzed@mail.ru*

ОСОБЛИВОСТІ ТАРИФНОЇ ТА НЕТАРИФНОЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АПК УКРАЇНИ

Сучасна політики тарифного й нетарифного регулювання міжнародної торгівлі є важливою складовою формування зовнішньоторговельного режиму кожної країни та інтеграційних об'єднань. Масштаб та результативність наявних торговельних обмежень дозволяють позиціонувати лібералізацію як напрям державної політики країни у виборі пріоритетів при проведенні дво- та багатосторонніх переговорів у системі СОТ та ЄС.

Дослідження впливу тарифних і нетарифних заходів на динаміку та результативність міжнародної торгівлі товарами є складним завданням. Інструментарій заходів державного регулювання зовнішньоторговельних операцій надзвичайно широкий і включає різні види мита і митного контролю, квоти, ліцензії (експортні та імпорتنі), субсидії, валютне регулювання, технічні норми і стандарти тощо. Привести їх оцінку за єдиним вимірником є досить проблематично. Серед загальних показників регулювання міжнародної торгівлі основними є середньоарифметична ставки митного тарифу, індекс частоти та коефіцієнт покриття імпорту нетарифними заходами, які в загальних рисах відображають реальний рівень торговельних обмежень.

Показник, що більш результативно та об'єктивно відтворює рівень торговельного захисту, є тарифний індекс обмеження торгівлі, який розраховується шляхом зважування тарифних ставок та їх адвалерних еквівалентів не лише на величину імпорту, але й на еластичність попиту на нього за відповідними тарифними лініями:

Використання точкової еластичності попиту вказує, наскільки відсотків зміниться обсяг попиту на імпортований товар за окремою тарифною лінією при зміні ціни на 1%. Якщо попит на імпортований товар є еластичним, тоді незначні бар'єри в зовнішній торгівлі цим товаром можуть мати суттєвий протекціоністський вплив. І навпаки, при

нееластичності попиту спостерігається певний рівень імпортозалежності, внаслідок чого навіть високі ввізні мита не матимуть значного впливу на обмеження обсягів закупівлі товару за кордоном.

Порівняння тарифного індексу обмеження торгівлі України та ЄС відповідно до базових ставок за всією товарною номенклатурою свідчить, що в 2013 році він становив 4,01% для України і 4,71% для ЄС. Взаємна лібералізація зовнішньої торгівлі між Україною та ЄС, з моменту набуття чинності Угоди про асоціацію, забезпечує рівень відповідно 2,42% і 3,65%, а по закінченні перехідного періоду торговельний захист для країн ЄС становитиме 3,48% проти 0,46% для України. Особливі диспропорції залишатимуться у сфері протекціонізму щодо агропродукції: після закінчення перехідного періоду реальний рівень торговельного захисту цієї групи товарів для країн ЄС складатиме 15,56%, тоді як в Україні - 3,5%. Це зумовлюється тим, що нульова ставка тарифу в ЄС до більшості видів сільгосппродукції збуде застосовуватись лише в рамках тарифних квот. Сільськогосподарська політика ЄС базується на принципі комунітарної преференції, яка полягає в тому, що внутрішній попит на продовольчу продукцію повинен бути задоволений переважно пропозицією внутрішніх європейських виробників. Аналогічну практику використовують і інші країни світу.

Статистичні дані свідчать, що сприятливий доступу вітчизняної продукції на світові ринки пояснюється тривалою тенденцією переважання в структурі експорту України сировини й товарів з низьким рівнем обробки, тарифні й нетарифні обмеження щодо яких у світовій практиці зазвичай є значно нижчими, ніж щодо високотехнологічних товарів. Тому, перевагою для вітчизняних виробників є скасування ЄС практики тарифної ескалації - зростання рівня тарифних ставок у міру зростання ступеня обробки товару.

УДК:339.172/.33:633.1(477)

ГАЛЕНКО О.І., канд. екон.наук.

Білоцерківський національний аграрний університет

galenko@55i.ua

ПРОБЛЕМИ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ ЗЕРНОМ НА УКРАЇНІ

Забезпечення рентабельного виробництва зерна, як умови підвищення рівня продовольчої безпеки країни, залежить насамперед від ефективності формування та функціонування ринку зерна. Формування ринку зерна в трансформаційний період відбувалося із значними труднощами, що зумовлено диспаритетом цін на сільськогосподарську і промислову продукцію, різкими кон'юнктурними коливаннями, монополізацією каналів реалізації зерна, недосконалістю ринкової інфраструктури.

У 1995-1996 роках намагаючись більше поклатись на попит та пропозицію у визначенні ціни на зернові, було зроблено твердий крок до організації аграрних бірж на території України

Найважливішими організаційно- економічними заходами щодо подальшого формування ринку зерна слід вважати:

Вдосконалення принципів і методів біржової торгівлі, створення мережі бірж та структур з регулювання ринку сільськогосподарської продукції; обмеження обсягів контракції зерна державою потребами бюджетних споживачів; сприяння розширенню закупівлі зерна у товаровиробників іншими споживачами за прямими угодами заготівельними і переробними підприємствами, комерційними структурами через біржову торгівлю, торгові дома тощо.

Біржова торгівля не змогла зайняти на зерновому ринку належного місця: на біржах реалізовано зерна менше 1,5 % загального обсягу, тоді як господарствами продано

з елеваторів та через власні магазини, ларки 25%, за бартерними угодами – 34 %. Ціни на біржовому ринку не стали індикаторами і формуються з певною орієнтацією на ціни продажу зерна по інших каналах збуту. В умовах трансформаційного агроринку України залучення на біржі сільськогосподарських підприємств залишається найбільш проблематичним. У багатьох випадках біржові ціни привабливі для сільськогосподарських товаровиробників, але сільхозпідприємства майже не використовують ці канали реалізації, хоч за останні роки відбувається збільшення абсолютних обсягів біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією, в тім числі і зерном. Так, у 2002р. через біржі сільхозпідприємства продали всього 24355 тонн зерна та 212 тонн насіння соняшнику, що відповідно складало 0,1% та 0,01% від загального обсягу. Через сформовану систему бірж, за умови незмінної реалізаційної політики, щорічно може бути реалізовано не менше 1,5 млн. т зерна.

Сьогодні йдеться про інфраструктуру біржового ринку сільськогосподарської продукції. Це в першу чергу брокерські контори, страхові компанії, банки, лабораторії з якості сільгосппродукції, інформаційно-консультаційні центри, учбові центри, ліцензовані елеватори - все те, що створює нормальні умови для роботи на біржі покупця і продавця.

Біржа, в першу чергу, гарант проходження операції. Продавець має бути упевнений, що купить товар за об'єктивною ціною, а покупець за цю об'єктивну ціну знайде якісний товар. І тут не обійтися без страхування операцій. Біржа має певний досвід організації форвардної торгівлі із страхуванням фінансових ризиків суб'єктів форвардних контрактів. У 1998 р. компанія "Chemonics International", яка реалізовувала в Україні проект Агентства США по міжнародному розвитку "Українська аграрна біржа", визначила Чорноморську товарну біржу АПК пілотною по здійсненню даного проекту. Спільна робота американських фахівців з фахівцями біржі дала можливість упровадити ряд біржових проектів, вперше здійснюваних в Україні:

- Поповнення засобів місцевого пенсійного фонду через біржу.
- Форвардні операції, їх страхування.
- Розробка концепції впровадження складських свідоцтв.

Біржова торгівля не являється альтернативою іншим формам збуту зерна, а являється обов'язковим елементом організованого оптового ринку зерна. Мова йде не про перевагу біржової торгівлі. Головне призначення зернових бірж - не продати через них як можна більше зерна, а встановлення котирування цін на зерно на основі укладення відповідних угод.

Отже, необхідно широко використовувати біржову торгівлю як основний індикатор цін. Водночас продовжувати роботу з гармонізації цінової політики з загальносвітовим зерновим ринком.

УДК 338.439.5:339.562:658.821

БІЛИК О.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: bilik2009@yandex.ru

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЕД КИЇВСЬКОГО РЕГІОНУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Підвищення економічної самостійності регіонів, що є характерним для сучасного періоду розвитку економіки України, сприяє розширенню їх зовнішніх зв'язків, зокрема такої їх традиційної форми як зовнішня торгівля. Вона стає невід'ємним фактором економічного зростання майже всіх областей України, незалежно від розмірів їх експортних ресурсів.

Розвиток сучасних інтеграційних процесів тісно пов'язаний з участю окремих областей України у міжнародному поділі праці та вимагає виявлення специфіки їх зовнішньоторговельної діяльності. Оцінка регіональної зовнішньоторговельної конкурентоспроможності є одним із способів виявлення тенденцій та перспектив економічного зростання регіону порівняно з іншими.

Слід відмітити, що частка Київської області у загальнодержавних товарних поставках в середньому за 2006 – 2016 рр. склала 1,63 % експорту та 4,20 % імпорту, що відповідає 11 і 4 місцям серед регіонів України. Протягом зазначеного періоду спостерігалось стійке зростання обсягів зовнішньої торгівлі товарами. Так, експорт товарів з Київської області збільшився в 3,2 рази, а імпорт – в 7,5 рази, що зумовило збільшення зовнішньоторговельного обігу товарами в 5,8 рази та подальше зменшення негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами.

Агропродовольчі товари традиційно посідають вагоме місце у формуванні експортного потенціалу Київської області. Для структури зовнішньої торгівлі продукцією регіонального АПК притаманна стала тенденція: в експорті стабільно переважає сільськогосподарська продукція (в середньому за 2006-2016рр. 58,83 %), а в імпорті – продукція харчової промисловості (70,75 %). Зовнішньоторговельні операції з товарами здійснювали 1231 підприємство із партнерами з 141 країни світу, причому протягом досліджуваного періоду найбільші обсяги експортних поставок здійснювалися до країн СНД – 318,62 млн. дол. США або 56,89 %. Встановлено, що до таких чотирьох країн, як Німеччина, Білорусь, Казахстан та Молдова здійснювалася майже чверть експортних поставок області, тоді як головним партнером до 2014 року була Російська Федерація (31,3 % від загального обсягу експорту і 16,2 % – від імпорту).

Воєнні дії, які відбуваються в Україні впродовж останніх років, поставили перед державою низку нових викликів і завдань, пов'язаних зі збереженням взаємовідносин з її головними стратегічними партнерами і водночас просуванням і зміцненням її позицій на міжнародній арені. Так, Росія займала значну частку по всіх категоріях продукції, експортованих з Київського регіону, але переважно це була м'ясна та молочна продукція, зокрема сири, меншою мірою – овочі та фрукти. Отже, на перших етапах воєнних дій постраждали саме ці галузі, але Україна досить швидко переорієнтувала свої потоки. Таким чином, експортні потоки м'яса спрямовані тепер головним чином до Білорусі, Казахстану та Азербайджану, свинина українського виробництва надходить до Грузії, а курятину активно експортують до Іраку, Єгипту і Казахстану, борошно у великих обсягах надходить до Китаю, сир – до Казахстану, зернові – йдуть на ринки Азії та Африки. Окрім того, деякі ринки ЄС (Іспанія, Нідерланди, Німеччина), нарощують закупівлю української кукурудзи.

Отже, можна зробити висновок, що зміни, які відбуваються сьогодні у зовнішній торгівлі Київського регіону, свідчать про початок процесу відходження від звичної моделі усталених торговельних відносин і формування нових зовнішньоекономічних зв'язків у просторі, де діють інші правила гри.

УДК 37.013.42/77-057.21

ШПАК М.В., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФАХОВОЇ ОСВІТИ І ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Українська система освіти знаходиться в глибокій кризі. Цей факт визнають усі, крім чиновників від освіти, які переповнені адміністративним захватом і бадьоро рапортують про небувалі успіхи своїх інновацій. Незліченна кількість коледжів і філіалів

“провідних” ВНЗ країни випускають дипломованих агрономів, економістів у кількостях, що перевищують будь-які розумні межі, і якості, яка нижча будь-якої критики.

Причин такого становища у системі вищої освіти декілька. Це насамперед загальна криза, що вразила країну, зниження якості багатьох видів робіт. Це і комерціалізація освіти, і, нарешті, бюрократизм у діяльності ВНЗ.

В Україні панує нонсенс – всі хочуть бути багатими, а найреальнішим шансом для цього нехтують. Уявлення про майбутню трудову діяльність формується у молоді в основному під впливом батьків, телебачення й засобів масової інформації, що пропагують фантастичний спосіб життя. Тому скромні соціальні ролі вже нікого не влаштовують і вважаються долею невдах.

Звичайно, навряд чи можна змінити цінності уже сформованих людей, але нині уже ростуть покоління, для яких єдиний смисл існування, хоча вони про це можуть навіть не здогадуватися, - споживання.

Байдуже, що ти робиш, байдуже, чим ти є, якщо ти крутишся у блискучій обгортці – тебе поважають, а якщо ні – до тебе нікому немає діла. Опиратися дії нових векторів люди не в силах.

Щорічне опитування, яке проводить соціологічна дослідницька організація “Pew Research Center”, показує, попри вільний доступ до інформації 24 години на добу, рівень освіченості громадян не лише не зріс, але істотно знизився.

Різницю в інтелектуальному розвитку теперішнього та минулих поколінь почали помічати й роботодавці. “Я не вірю, що хтось із сучасного покоління може зрівнятися зі своїми попередниками, – каже Енн Довні, виконавчий директор американського Інституту корпоративної продуктивності”.

Справа не в тому, що сучасна молодь просто дурніша за попереднє покоління. Проблема в тому, що вони не вміють критично і творчо мислити. Але головне, що їх виділяє, – вони не можуть довго концентруватись на одній справі і працювати з повною віддачею.

”Головною причиною зниження інтелекту є втрата концентрації, – вважає Стефан Бовні, представник дослідницької групи з вивчення уваги університету в Еморі. – Причиною цього явища є розвиток телебачення і особливо Інтернету. Хоча це може здатися дивним, адже Інтернет, навпаки, змушує нас багато читати, але інформація, яку ми черпаємо з всесвітньої мережі, швидко сприймається, але погано засвоюється. Для того, щоб повністю сприйняти та засвоїти інформацію, бракує узагальнення і висновків”.

Ефективному навчальному процесові дуже шкодять поширені в суспільстві ілюзії, що заважають об'єктивно оцінити ситуацію і знайти вихід з неї. Їх можна визначити такими ключовими фразами: “Демократичність системи освіти”, “Кому це взагалі потрібно?”, “Викладач – заручник свого становища”, “Студент – зірка заняття”, “Вища школа учить нас тому, що нам знадобиться у житті”.

Але фахового спеціаліста для вітчизняної економіки готує не тільки (а може і не стільки) університет. У процесі підготовки також активну участь беруть два соціально-суспільні інститути держави, якими є загальна (середня) школа та вітчизняна економіка (народне господарство). Перша – постачальник абітурієнтів для вищої школи, друга – замовник випускників вищої школи.

ВАРЧЕНКО О.М., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВНЗ АГРАРНОЇ ОСВІТИ У ПОШИРЕННІ ІННОВАЦІЙ

Посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, а також європейська орієнтація країни вимагають активного впровадження у виробничу діяльність товаровиробників аграрного сектору економіки інноваційних розробок, особливо малими та середніми підприємствами. При цьому посилюється висока залежність вітчизняних виробників від розробок зарубіжної селекції як у рослинництві, так і тваринництві, засобах захисту, технічних ресурсах, тощо. Водночас, численні українські науково-дослідні інститути та навчальні аграрні заклади проводять перспективні наукові дослідження, які характеризуються високими результатами, але не завжди знаходять шляхи для впровадження у виробництво.

У зв'язку із цим існує необхідність у активізації діяльності аграрних університетів а науково-дослідних установ у створенні та забезпеченні функціонування інноваційних інтегрованих структур (агротехнопарків, кластерів) у систем «виробництво-освіта-наука». Нами встановлено, що перші спроби вітчизняних вищих навчальних закладів аграрної освіти вже зроблено, однак поширення та розширення ця діяльність не набула. Так, наприклад, Миколаївський національний аграрний університет є співзасновником єдиного на півдні України Наукового парку «Агроперспектива» (2013 р.), освітньо-інноваційного кластеру «Агротехніка» та національного інноваційного кластеру «Родючість ґрунтів». У поширенні наукових розробок серед сільськогосподарських товаровиробників необхідно виділити також Житомирський агроекологічний університет, яким створено еколого-рекреційний комплекс «Відродження» (центр відновлювальної енергетики).

Окрім цього, на базі національного університету «Києво-Могилянська академія» створено та функціонує кластер «Українська продовольча долина». На нашу думку, саме аграрні університети та науково-дослідні інститути повинні стати інтеграторами у створенні структур по розробці та поширенню інноваційних розробок. Ці інноваційні структури повинні об'єднати в собі наукове ядро, освітню систему та виробничий комплекс в єдиному інтегрованому науково-виробничому формуванні. Про необхідність створення інтегрованих інноваційних структур (агротехнопарків, кластерів) на регіональному рівні доводить також те, що українськими виробниками органічної продукції самостійно створено «Український органічний кластер».

Агротехнопарки, кластери дозволять встановити економічні, технологічні, організаційні, наукові зв'язки між сільськогосподарськими товаровиробниками, переробними підприємства, аграрними освітніми та науковими закладами, покращити не лише матеріально-технічну базу наукових досліджень, але й скоротити час на впровадження інноваційних розробок та забезпечити конкурентоспроможність агропродовольства.

Безперечно, створенні нині інноваційні структури за типом агротехнопарків та кластерів не набули завершеної організаційної форми та не забезпечили реалізацію цілей, які ці структури забезпечують у провідних країнах світу. З цією метою розглянемо специфіку організації та функціонування кластеру Vitagora, який створено у 2005 р. при Діжонському інституті агрономії, харчових технологій та навколишнього середовища (Франція). Місією кластера є об'єднання різних операторів агропродовольчого ланцюга «від лану до столу» в мережу, у якій складовими діяльності виступають такі види діяльності «навчання-дослідження-бізнес».

Зазначимо, що нині до кластеру входить 342 члени, із них 220 компаній малого та середнього бізнесу (82%) та 12500 науковців, які представляють різні сфери сільськогосподарського виробництва, переробки та зберігання, утилізації та повторної переробки, охорони здоров'я тощо. Основною метою діяльності цього кластера є пропозиція для споживачів продукції, яка є смачною, здоровою та виробленою із дотриманням принципів сталого розвитку. Кластер здійснює різні напрями діяльності: пошуки нових джерел білка, функціональне харчування, альтернативні джерела енергії, підтримка товаровиробників у захисті інтелектуальної власності, проведення маркетингових досліджень, організація спільних заходів щодо дифузії інновацій тощо.

Цікавим є те, що ініціатором створення кластеру Vitagora став уряд Франції, однак це рішення було прийнято на основі десятирічної діяльності Діжонського інституту, а також відділення академії аграрних наук Франції, яке функціонує у Діжоні та потужних у Бургундії зерновим кооперативом (Dijon cereals) по пошуку та виконанню інноваційних розробок на запити безпосередніх товаровиробників, що стало основою для встановлення тісних зв'язків із виробниками. Отже, були створені передумови та умови до створення такого кластеру.

Щодо фінансування діяльності кластеру, то нині 50% забезпечується державою (10% із державного бюджету, інша частина регіональних бюджетів), а 50 % це внески та кошти залучені через реалізацію різних інноваційних проектів. Зазначимо, члеські внески сплачуються щорічно відповідно до чистої виручки (тобто після сплати податків з обороту), зокрема, великі підприємства в середньому у рік сплачують 12 тис.євро. Кластер Vitagora створено в формі асоціації, у якій координує діяльність рада асоціації. До ради асоціації входять по одному представнику від кожної групи учасників за галузевою ознакою.

Вважаємо, що ВНЗ аграрного профілю нині повинні активно вивчати зарубіжний досвід та забезпечувати його імплементацію у вітчизняній практиці щодо створення інтеграційно-інноваційних структур у системі «виробництво-освіта-наука», що сприятиме консолідації результатів наукової діяльності науково-дослідних організацій, ВНЗ аграрного профілю та їх поширенню серед сільськогосподарських і переробних підприємств, що в кінцевому рахунку забезпечить ефективність та конкурентоспроможність їхньої діяльності.

УДК 338.33:631.11:502.131.1(1-22)

КРИВОРУК Б.М., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Очевидно, що сільські території стають інвестиційно привабливими по мірі диверсифікації виробничої діяльності аграрних підприємств та розвитку несільськогосподарських видів діяльності. Практика функціонування агропідприємств переконує, що у моногалузевій структурі сільської економіки інвестиції вирішують проблеми розвитку сільськогосподарського виробництва, практично не впливаючи на соціальну сферу

Результати дослідження розвитку сільських територій Київської області доводять, що у тих районах, де сільськогосподарське виробництво є єдиним видом економічної діяльності, виникають об'єктивні передумови до послаблення територіального розвитку та збільшення числа незайнятого в суспільному виробництві сільського населення, серед

якого зростає частка безробітних. Спрямування інвестиційних ресурсів лише у сільськогосподарське виробництво буде сприяти посиленню цих негативних тенденцій.

Як відомо, сільськогосподарське виробництво формує пропозицію стандартизованої продукції галузей рослинництва та тваринництва. Оптимальне поєднання цих галузей визначає можливості для диверсифікації цього виду діяльності. Очевидно, що золота середина лежить між надмірною спеціалізацією сільськогосподарських підприємств, при якій можливо виключення однієї із галузей із виробничої програми підприємств та багатогалузевим виробництвом, яке включає невласливі для сільського господарства види діяльності, зокрема, переробка сільськогосподарської сировини, сільський туризм, підсобні виробництва.

Важливим чинником на забезпечення сталого розвитку сільського господарства є вплив оптимального поєднання рослинництва і тваринництва на екологічну безпеку виробництва сільськогосподарської сировини та продовольства. Монокультури призводять до втрати природної родючості ґрунтів та погіршенню середовища проживання сільського соціуму. Внаслідок викладених вище причин, представляється дуже важливим рівень локалізації ринків збуту сільськогосподарської продукції. Якщо рівні локалізації ринків збуту продукції землеробства та тваринництва співпадають, то із високою часткою імовірності сільське господарство буде в достатній степені диверсифікованим. У іншому випадку виробнича діяльність буде вузькоспеціалізованою, як правило, на рослинництві. Вважаємо, що перетворення сільських територій у постачальників зернових на світовий ринок, що спостерігається в останні роки, повинно супроводжуватися розвитком тваринницьких галузей з метою збереження природно-біологічного потенціалу земель сільськогосподарського призначення. У перспективі проблема монокультурного сільського господарства може перерости у системну кризу сільських територій. У зв'язку із цим, на нашу думку, є доцільним розробка та впровадження у практику державного регулювання сталого розвитку села технологічних стандартів сільськогосподарського виробництва, використання який забезпечувало б оптимальне поєднання галузей та збалансованої агроекологічної взаємодії усіх учасників відтворювального процесу.

Диверсифікація економічної діяльності у сільській місцевості об'єктивно виступає у ролі внутрішнього джерела розвитку сільських територій. Взаємодія переробних і сільськогосподарських виробництв представляє собою вертикальну інтеграцію процесу виробництва продовольства, що базується на конкурентних засадах узгодження своїх економічних інтересів. У цій взаємодії переробні виробництва мають переваги у тому, що виробляють кінцеву продукцію із більш високою доданою вартістю. Інвестиції в переробні галузі мають короткі терміни окупності та достатньо високий рівень рентабельності, що дозволяє державі не здійснювати інвестиційних витрат у оновлення основного капіталу переробних підприємств, за винятком тих випадків, коли вимагається створення нових сегментів продовольчого ринку з метою підтримки розвитку сільського господарства. У цілому диверсифікація сільськогосподарського виробництва та переробних виробництв на основі нових стандартів якості агропродовольства сприятиме збалансованому поєднанню галузевого та територіального підходів до менеджменту сільських територій регіону.

Нами встановлено, що сфера послуг у сільській місцевості значно відстає у своєму розвитку від міської, що стримує можливості збільшення регіонального економічного обороту. Співвідношення товарного та сервісного секторів сільської економіки об'єктивно відображають її диверсифікацію та є умовою сталого розвитку сільських територій. Очевидно, що розвиток сфери послуг у сільській місцевості в значній степені залежить від територіальної організації сільського населення: у крупних поселеннях можлива організація побутового, комунального, культурного обслуговування населення.

Отже, сфера послуг на селі, особливо інфраструктурних, повинні бути для держави пріоритетними при вирішенні задачі диверсифікації сільського економіки. Ураховуючи

обмеженість фінансових можливостей держави щодо підтримки розвитку сільських територій, то доцільно формувати сприятливі умови для розвитку державно-приватного партнерства при реалізації соціальних програм на селі, що позитивно впливатиме на трансформацію всієї виробничої структури сільськогосподарського виробництва, роблячи його більш диверсифікованим та інвестиційно привабливим.

УДК 338.824.

КОЛОМІЄЦЬ О.М. аспірант

Науковий керівник, д-р екон. наук **ДАНИЛЕНКО А.С.**

Білоцерківський національний аграрний університет

ФАКТОРИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

В сучасному цивілізаційному розвитку харчові продукти – це особливі і поки що нічим не замінні товари щоденного споживання. Ступінь забезпеченості країни ними, якість і доступність – головні умови життя та працездатності людини, важливі критерії продовольчої безпеки країни і регіону. І хоча сумарно світові запаси продовольства достатні для задоволення потреб людства, виробництво харчових продуктів не забезпечується там, де його потребують. Постійне недоїдання 20% населення планети залишається основною соціальною проблемою. Існує ця проблема і для України, індекс глобальної продовольчої безпеки якої за даними 2013 року складає 58 одиниць із 100 можливих [2].

Під час встановлення критеріїв стану продовольчої безпеки регіонів необхідно враховувати, що вони повинні характеризувати рівень задоволення потреб місцевого населення в продуктах харчування, вимоги до їх якості а також ступінь стійкості продовольчого забезпечення власним виробництвом.

Серед них основними є:

- можливий виробничий потенціал регіону у виробництві базових продуктів на душу населення порівняно із фактичним споживанням;
- середній рівень доступності громадян до продуктів харчування (порівняння платоспроможності середньостатистичного громадянина і цін на базові продукти харчування);
- реальний потенціал запасів основних видів продовольства з урахуванням страхових запасів і потреб, розрахованих за нормативами споживання (приблизно на рівні 17% від річного обсягу споживання);
- в умовах забрудненості значної території України важливим показником має бути рівень екологічної безпеки продуктів харчування (визначається на підставі оцінки їхньої якості й національних нормативів гранично допустимої концентрації шкідливих речовин);
- на рівні регіону виробництво 70-75% загального обсягу продуктів харчування регіональними товаровиробниками;
- наявність реальних можливостей задоволення потреб в продуктах харчування, що не виробляються в даному регіоні або виробляються в недостатніх кількостях, за рахунок завезення їх з інших регіонів;
- фізична доступність продуктів харчування в регіоні (визначається розвиненістю і прозорістю продовольчого ринку: наявністю розвинутої мережі роздрібної торгівлі у розрахунку на 10 тис. осіб, чисельністю торгових точок на продовольчих ринках у розрахунку на 10 тис. осіб, розвитком мережі оптової торгівлі продовольчими товарами, наявністю основних видів продовольства у оптовій та роздрібній торговій мережі);
- можливість державних інституцій забезпечити адресну допомогу малозабезпеченим верствам населення регіону.

Отже, значна кількість критеріїв створює можливість використовувати різні методичні підходи до визначення рівнів продовольчої безпеки регіонів. У масштабах регіону найвищим рівнем продовольчої безпеки визнають таку продовольчу ситуацію, коли всі члени суспільства мають можливість отримати повноцінне харчування і володіють культурою харчування, що забезпечує дотримання норм продовольчого споживання, які медичною наукою вважаються раціональними (найкращими для збереження здоров'я).

ЛІТЕРАТУРА

1. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках: Наукова доповідь : За ред. акад. УААН В.М. Трегобчука, чл.-кор. УААН Б.Й. Пасхавера. – К.: Ін-т екон. та прогноз., 2007. – С. 14.
2. The Global Food Security Index 2013: An annual measure of the state of global food security [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://yandex.ru/clck/jsredir?from>

УДК 368.212.2-027.63:631.1:005.334

ЛИПКАНЬ О. В. канд. екон. наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
l-ipkan@bigmir.net

СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Міжнародні економічні процеси впливають не тільки на розвиток страхування сільськогосподарської продукції в Україні, а також і на формування державної політики в цій галузі. У зв'язку з цим надзвичайно актуальними є питання обміну досвідом і запозичення найкращої світової практики. Однак треба враховувати те, що позитивний досвід інших країн, перенесений в інше політичне і економічне середовище може не дати відповідних результатів. Тому найоптимальнішим варіантом такої взаємодії є поєднання міжнародного та вітчизняного досвіду.

Узагальнення світового досвіду сільськогосподарського страхування дозволяє виділити два підходи: «Американська» та «Західноєвропейська» моделі, які відрізняються ступенем участі держави. Для «Американської» моделі, яка застосовується в США та Канаді, характерною є значна підтримка доходів сільськогосподарських товаровиробників. «Західноєвропейська» модель характеризується мінімальною участю держави, яка у сільськогосподарському страхуванні передбачає контроль роботи приватних страхових компаній. Зазвичай, державні органи підтримують розвиток страхування сільськогосподарської продукції з ціллю стабілізації доходів сільськогосподарських виробників. Обидві моделі мають переваги і недоліки, проте, як свідчить міжнародний досвід у практиці страхування сільськогосподарських ризиків більш ефективним є поєднання цих двох моделей.

Крім того, у багатьох країнах політику і контроль в області агрострахування сільськогосподарської продукції реалізують міністерства сільського господарства або інші державні органи, які уповноважені розвивати страхування аграрного сектора в країні. На наш погляд, держава має здійснювати нагляд за діяльністю всіх страхових компаній, які надають послуги агрострахування, що значно знизило б рівень ризику і шахрайства у цій сфері. Контроль можна здійснювати за допомогою аналізу даних за укладеними договорами, заявленими збитками і виплаченими сумами компенсації.

З огляду на невизначеність економічної ситуації в державі експерти обережно

оцінюють розвиток ринку агостраховання в найближчі роки і передбачають, що значна частка втрат врожаю залишаться без страхових компенсацій. У 2016-му андеррайтинговому році обсяг премій з агостраховання зріс до 156 млн грн, тоді як роком раніше він становив 77,7 млн грн. При цьому знизилися як застраховані площі (з 689 тис. до 675 тис. га), так і кількість договорів (з 1062 до 787). Зростання премій викликане підвищенням вартості страхування на 0,7 п. п. до 2,7% в середньому (4,2% по страхуванню на зиму, 2,4% – на весну-літо). Вітчизняний ринок сільськогосподарського страхування є концентрованим. Лідерами за обсягом залучених страхових премій є «Аска» (31,2%), «Універсальна» (21,2%) і «PZU Україна» (20%), які займають три чверті ринку. За часткою застрахованих площ лідерами залишаються «ІНГО Україна», «Аска» та «Універсальна», а за кількістю укладених договорів страхування лідерами є «ІНГО Україна», «PZU Україна» та «Універсальна».

Таким чином, міжнародна практика останніх 20 років показує, що в більшості країн світу робляться спроби запровадити системи аграрного страхування, або модифікувати вже існуючі. Як відомо, світова практика не виробила більш дієвої системи нівелювання ризиків у сільському господарстві ніж страхування. Слід зазначити, що в світі ще немає прикладів ідеальних програм аграрного страхування, проте рівень помилок в різних країнах істотно відрізняється. Саме тому, будь-яка програма, особливо в нашій країні, повинна надзвичайно виважено плануватися і запроваджуватися.

УДК 336.531.2:657.372.3:631.11

ЗУБЧЕНКО В.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АМОРТИЗАЦІЙНІ ВІДРАХУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективне здійснення інвестиційної діяльності у будь-якій галузі, в тому числі й у сільському господарстві, визначається раціональним використанням інвестиційних ресурсів. Формування інвестиційних ресурсів є важливою складовою інвестиційної та загальної фінансової стратегії виробничих структур, а також першочерговою умовою здійснення інвестиційного процесу на всіх його стадіях. Проте нині через відсутність чіткої нормативної бази не приділяється значна увага оцінці амортизаційних відрахувань як основи відтворення виробничого потенціалу суб'єктів господарювання в сфері агробізнесу.

Зазначимо, що амортизаційні відрахування за своїм економічним змістом мають цільове інвестиційне призначення на відтворення й оновлення основних засобів виробництва. Незважаючи на нечіткість нормативно-забезпечення щодо використання коштів амортизаційного фонду протягом 2012–2015 рр., величина інвестицій за рахунок цього джерела фінансових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах зросла на 49%, або на 235,7 тис. грн. Завдяки амортизаційному фонду забезпечується повернення вартості основного капіталу по мірі його зношення, частина грошей, що є в обігу, на більш або менш тривалий час знову формує накопичений капітал, який при придбанні основного капіталу перетворюється на засіб обігу. Якщо ж обсяг амортизаційних відрахувань перевищує потреби в оновленні, вони можуть і мають бути направлені на здійснення інвестиційних програм або капіталізацію. Однак часто вітчизняні підприємства в умовах інфляції та постійного зростання цін на обладнання й інші об'єкти основних засобів, використовують амортизацію на поповнення оборотних коштів, а не на інвестиції в основний капітал, тоді накопичення амортизаційних відрахувань стає невивідним і не забезпечує простого відтворення. Отже, контроль цільового використання

амортизаційного фонду доцільно зберегти та законодавчо посилити, оскільки прискорене списання вартості основного капіталу є цільовою податковою пільгою.

Вважаємо, що аграрним підприємствам доцільно створювати фонд фінансування капіталовкладень на основі коштів, призначених для відшкодування й оновлення основних засобів, який повинен формуватися окремим фондом грошових коштів і складатися безпосередньо з амортизаційних відрахувань, і суми, що виникла в результаті індексації амортизаційних відрахувань з урахуванням інфляції, та банківського відсотка, нарахованого на амортизаційні відрахування.

В умовах прояву деструктивних явищ в економіці країни пропонується проводити перерахунок амортизаційних відрахувань, виходячи з темпів інфляції, використовуючи офіційно затверджений показник інфляції. Іншим важливим моментом слід визнати можливість зберігання амортизаційних відрахувань на депозитних банківських рахунках, маючи додаткове джерело доходів, таких як банківський відсоток по депозитних вкладах.

Таким чином, визначений механізм формування зазначеного фонду надасть можливість сформувати достатній обсяг власних інвестиційних ресурсів. Запропонована методика дозволить підприємствам зберігати амортизаційні ресурси, які спрямовуються на відтворення основного капіталу в їх проіндексованому вартісному вираженні, тобто з урахуванням інфляції, що сприятиме здійсненню розширеного відтворення виробництва шляхом модернізації технічної бази.

УДК:681.3:339.138

САВЧУК О.В., здобувач

Науковий керівник — **ЮХИМЕНКО П.І.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

Не дивлячись на те, що Україна знаходиться в нестабільній політичній та економічній ситуації ринок електронної комерції продовжує зростати та динамічно розвиватися, про що свідчать дані основних компаній – гравців українського електронного ринку.

З числа інтернет-користувачів майже 67% активно відвідують сайти комерційного спрямування. Найбільшу популярність серед українських веб-сайтів мають OLX.ua; Rozetka.com.ua; Prom.ua, при цьому товарооборот лише Prom.ua склав в першому півріччі 2016 року 4 млрд.грн. А товарооборот групи компаній EVO (міжнародний бренд, що об'єднує основні інтернет-майданчики) зріс до 8,5 млрд. грн, що на 73% більше ніж у 2015 році. Україна, населення якої є суттєвими потенційними споживачами, за темпами зростання онлайн продажів (35%) у 2016 р. випередила навіть деякі європейські країни (табл.).

Таблиця – Темпи зростання онлайн продажів у Європейських країнах

Країна	Темпи зросту онлайн продажів, %	Кількість населення
Україна	35,00%	42414143
Турція	34,90%	81153258
Бельгія	34,20%	11436175
Румунія	24,20%	19225059
Чехія	23,30%	10559727
Угорщина	20,40%	9799219

Греція	18,80%	10875734
Болгарія	18,10%	7058780
Ірландія	18,00%	4714935
Данія	17,90%	5713085

Розвиток та зростання електронної комерції відбувається за рахунок таких основних тенденцій: 1) розширення точок доступу до мережі Інтернет через виділену лінію та появи і поширення 3G покриття для мобільного зв'язку, що значно скоротить нерівномірність забезпечення між містом і селом; 2) розвиток мобільної комерції в складі електронної: модернізація мобільних пристроїв та програмне оснащення дозволяє їх користувачам керувати своїми картковими рахунками, переглядати, здійснювати та сплачувати замовлення безпосередньо з мобільного пристрою; 3) спрямування більшості українських банків до діджитал-банкінгу дозволяє їх клієнтам користуватися банківськими послугами онлайн; 4) прийнятий Закон України «Про електронну комерцію», сам факт ухвалення якого, сигналізує світові що онлайн-бізнес регламентований на державному рівні і більшість його процесів урегульовано законом.

УДК 336.115:330.32

БОНДАР О.С., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ ІМІТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Імітаційне моделювання є одним з основних методів для моделювання соціально-економічного розвитку регіонів [1].

Імітаційні моделі реалізуються з використанням блочного принципу, що дозволяє систему розбити на підсистеми, які пов'язані між собою функціональною залежністю. Такий підхід дозволяє також досить просто конструювати, шляхом заміни окремих блоків, нові імітаційні моделі.

Основними перевагами імітаційного моделювання є можливість формувати узагальнену модель системи, описувати соціальні та соціально-економічні слабко структуровані системи в умовах невизначеності, враховувати дії стохастичних чинників різної природи, здійснювати аналіз динамічних процесів і досліджувати велику кількість альтернатив та сценаріїв розвитку.

Для вирішення цих завдань в сучасному імітаційному моделюванні сформувалися три основні підходи - дискретно-подієвого моделювання, системна динаміка і агентне моделювання.

Аналіз існуючих імітаційних моделей регіонального розвитку показав, що імітаційна модель соціально-економічного розвитку регіону повинна включати параметри, які відображають:

- галузеву структуру економіки регіону;
- демографічну ситуацію в регіоні;
- податкову та інвестиційну політику;
- сектор тіньової економіки та його вплив на формування попиту і пропозиції в регіоні;
- формування валового регіонального продукту регіону, враховуючи його специфіку.

У структурі економіки регіону виділяються основні системоутворюючі види економічної діяльності. Так, для Київської області виділені: сільське господарство, машинобудування, металообробка, харчова, електроенергетична, легка, хімічна і нафтохімічна, деревообробна, целюлозно-паперова, а також виробництво будівельних

матеріалів.

Одним із пріоритетних напрямків діяльності є збільшення обсягів промислового виробництва, оскільки велика частина надходжень до бюджету забезпечується промисловими підприємствами.

Демографічний блок враховує тенденції останніх років до поступового збільшення коефіцієнта природного і міграційного приросту населення.

Модель дозволяє розглянути різні варіанти розвитку регіону, оцінити їх економічну ефективність на короткострокову і довгострокову перспективу.

УДК 657.1

ХОМЯК Н.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Своєчасність надання точної та достовірної економічної інформації є вирішальним фактором успішного розвитку підприємства. Не останнє значення при вирішенні цього завдання належить автоматизації обліку, яка значно розширює його можливості. При всій різноманітності бухгалтерських програм, наявних сьогодні на ринку, користувачу комп'ютерних систем потрібно зробити правильний вибір, виходячи із конкретних потреб, запитів та можливостей програмного забезпечення. При цьому необхідно враховувати існуючі особливості відповідної ділянки обліку.

Валютні операції як об'єкт бухгалтерського обліку характеризується складністю та підвищеним ступенем ризику. Тому саме дана ділянка потребує ретельного підходу до питання автоматизації та використання інформаційних технологій.

Щодо суті валютних операцій, то необхідно зазначити, що згідно із законодавством валютні операції це:

- операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України;
- операції, пов'язані з використанням валютних цінностей в міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності;
- операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей [1, с.41].

Проте в обліку зустрічаємо визначення не валютних операцій, а операцій в іноземній валюті: господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті [2, с.17].

Через неузгодженість термінології важко виробити єдині вимоги до інформаційної системи щодо організації обліку. Тому акцентуємо увагу на тих операціях, в основі яких є рух іноземної валюти. Як правило, з такими операціями стикаються підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, в основному експортні, імпорتنі та інвестиційні операції.

Щоб підвищити ефективність роботи зазначених підприємств і оперативність обліку валюти, уникнути помилок, а також мати змогу отримувати необхідну інформацію для контролю та приймати рішення під час регулювання валютних операцій, необхідно налагодити на підприємстві гнучку інформаційну систему із застосуванням сучасних технологій, які здатні реагувати на зміну зовнішніх чинників та забезпечити своєчасне надходження та обробку інформації про валютні операції.

Відображення валютних операцій в обліку має певні особливості, які необхідно враховувати, обираючи програмні продукти та технології для автоматизації:

- принцип мультивалютності, який полягає у відображенні операцій в іноземній валюті за тими ж рахунками, що й операції у гривнях;
- поділ статей балансу, які сформувалися на основі здійснення валютних операцій, на монетарні та немонетарні;
- розрахунок курсових різниць в податковому і у фінансовому обліку;
- відображення валютних операцій за офіційно встановленим курсом НБУ;
- необхідність розрахунку балансової вартості іноземної валюти.

Крім того, облік операцій з іноземною валютою необхідно організувати так, що за кожним кодом валюти та кожним клієнтом забезпечувалося ведення аналітичного обліку.

Всі ці принципи та вимоги дозволяють врахувати програмні продукти 1С, а саме версія 1С: Бухгалтерія 8 для України, яка на сьогоднішній день широко впроваджується на вітчизняних підприємствах.

Використання 1С дає можливість автоматизувати такі види валютних операцій: переоцінка валютних засобів; розрахунок курсових різниць за валютними операціями; купівля іноземної валюти; продаж іноземної валюти; проведення всіх видів розрахунків в іноземній валюті.

При проведенні первинних документів, які свідчать про факт здійснення валютних операцій, в системі автоматично формуються кореспонденції з рахунками 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" та 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті" з відображенням сум як в іноземній валюті, так і в гривнях.

Для правильної організації обліку валютних операцій, необхідно пам'ятати про те, що перерахунок валютних цінностей, коштів, залишків заборгованості тощо, здійснюється з використанням офіційно встановленого валютного курсу НБУ. А оскільки на сьогоднішній день бухгалтери стикнулися з такою ситуацією, за якої курси основних іноземних валют змінюються щоденно, то виникає проблема, пов'язана із необхідністю щоденного моніторингу динаміки курсів і внесення цієї інформації в базу даних. Для розв'язання цієї проблеми в 1С передбачена можливість оновлення інформації про валютні курси без суттєвих втрат часу і коштів. Для цього необхідно мати на підприємстві комп'ютер, підключений до мережі Інтернет. В такому випадку дані довідника "Валюти" обновляються автоматично із сайту finance.ua [3, с.186].

Отже, використання інформаційних технологій в сфері обліку валютних операцій дозволяє без втрат інтегрувати оперативний, бухгалтерський, статистичний облік у єдину систему. З іншого боку, застосування електронного зв'язку дає змогу підприємству швидше інтегруватися у світове співтовариство і знаходити та використовувати всю необхідну інформацію для забезпечення ефективних управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Декрет КМУ "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" від 19.02.93 р. №15-93 // Все про бухгалтерський облік. – 2008. – №23 (1420). – С. 40-45.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. №193 // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – №15 (1532). – С. 17-20
3. 1С: Бухгалтерія 8 для України. Учебная версия. – М.: Фирма "1С", 2006. – 464 с.

ГЕРАСИМЕНКО І.О., канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
irinagerasimenko@list.ru

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Необхідною передумовою здійснення інноваційної діяльності є наявність у достатньому обсязі та за раціональною ціною фінансових ресурсів. За результатами опитування підприємств ячного птахівництва Київської та Черкаської областей встановлено, що майже половина підприємств 45,0% (9 суб'єктів господарювання) забезпечила розробку й освоєння інноваційних розробок лише за рахунок власних коштів, 15,0% (3 підприємства) – власних і залучених, 35,0% (7 підприємств) – за рахунок тільки залучених коштів, за рахунок коштів цільового бюджетного фінансування забезпечувало лише одне підприємство. Одержані результати свідчать про відсутність дієвої державної програми стимулювання реалізації інноваційних розробок у практичній діяльності досліджуваних підприємств птахівничої галузі та незбалансованість джерел фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Труднощі проведення детальнішого аналізу джерел фінансування пов'язані з відсутністю систематизованої достовірної інформаційної бази даних про діяльність того чи іншого підприємства щодо здійснення інноваційної діяльності. Вважаємо, що для обґрунтування найбільш раціональних заходів удосконалення інноваційної діяльності підприємства доцільно передбачити формування статистичної інформації за напрямками, обсягами, джерелами фінансування та видами інноваційних продуктів.

Результати анкетування свідчать, що науково-технічна робота підприємств проводиться за такими напрямками: розробка (придбання) і впровадження інновацій у виробничу діяльність – 84,0%, проведення науково-дослідної роботи – 31,0%, дослідно-конструкторська робота – 15,0%. Жодне досліджуване підприємство не надає консультаційні та консалтингові послуги, не розвиває сервіс у науково-технічній діяльності, а 25,0% підприємств не ведуть науково-технічної діяльності за жодним із зазначених напрямів. Ці дані засвідчують, що підприємства галузі мають низькі можливості щодо впровадження інноваційних розробок через невисокий рівень розвитку інноваційної інфраструктури регіону та фінансові труднощі.

Цікавими є дані щодо джерел пошуку нововведень на підприємстві. Так, 63,0% опитуваних зазначили, що основним джерелом інноваційних продуктів є розробки та пропозиції власних структурних підрозділів. При цьому на підприємствах з освоєних інноваційних розробок 26,0% розроблені вітчизняними науково-практичними установами та організаціями, з яких лише 12,0% були розроблені за замовленнями підприємств. Інша частина (11,0%) освоєних інноваційних продуктів придбана у іноземних виробників.

За результатами опитування встановлено, що досліджувані підприємства мають практично однаковий рівень витрат на підготовку кадрів та організацію підвищення їх кваліфікації: частка таких витрат у загальному обсязі коливається від 3,2% до 14,7%. Вважаємо, що одним із підходів поліпшення підготовленості кадрового потенціалу може стати налагодження результативної співпраці із ВНЗ і науково-дослідними установами через формування проблемно-орієнтованих напрямів наукових досліджень. Нині більшу частину зв'язків між науково-дослідними організаціями та сільськогосподарськими підприємствами можна визнати як формальні. Такий стан характеризує низький інноваційний потенціал як підприємств, так і досліджуваного регіону.

Наведені дані свідчать, що на регіональному рівні досліджуваних областей не сформовано належну інноваційну інфраструктуру. Крім того, низький відсоток освоєних

підприємствами інноваційних продуктів на замовлення дозволяють зробити висновок, що впровадженням новітнім розробкам не властивий інноваційний характер.

УДК 311.13:336.764

ЗАДОРОЖНА Р.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

rzadorozhna@i.ua

ВІДОБРАЖЕННЯ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ СТАТИСТИЧНИХ КЛАСИФІКАЦІЙ

Одним з основних механізмів ринкової економіки є біржова торгівля товарними та фондовими цінностями. Біржа являє собою організаційно оформлений регулярно функціонуючий ринок, на якому відбувається торгівля цінними паперами (фондова біржа – *stock exchange*) або оптова торгівля за стандартами і зразками (товарна біржа – *commodity exchange*). Сучасні біржі як різновид організованого ринку є результатом тривалої еволюції різноманітних форм оптової торгівлі.

Для статистичного обліку функціонування бірж призначений відповідний статистичний інструментарій – статистичні класифікації видів економічної діяльності.

Загалом класифікація може бути визначена як систематизований розподіл явищ та об'єктів за певними групами, класами, розрядами на підставі їх збігу або різниці. В основі будь-якої класифікації лежить певна атрибутивна ознака, котра характеризує об'єкт класифікації та розкриває його сутність.

Статистичні класифікації створені для систематизації, групування та перетворення економічної інформації у стандартний формат, який дозволяє обробляти та аналізувати значні обсяги інформації. В класифікаціях усі подібні об'єкти зібрані в окремі категорії, яким надано індивідуальні унікальні коди. Виділені категорії є однорідними стосовно досліджуваних характеристик об'єкта статистичного спостереження.

Для статистичного відображення біржової діяльності послуговуються класифікаціями, розробленими для використання на різних рівнях – світовому (класифікації ООН), регіональному (наприклад, класифікації Європейського Союзу) та національному (застосовувані в окремих країнах).

Світовий рівень представлений Міжнародною стандартною галузевою класифікацією усіх видів економічної діяльності (ISIC – *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities*); рівень ЄС – Класифікацією видів економічної діяльності Європейського Співтовариства (NACE – від фр. *Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes*). NACE була розроблена на основі ISIC. Обидві класифікації використовують однаковий принцип розподілу видів економічної діяльності на складові на найвищих рівнях, проте NACE більш деталізована на нижчих класифікаційних рівнях.

Вітчизняна Класифікація видів економічної діяльності, КВЕД (ДК 009:2010) створена на основі NACE (Rev. 2). Ієрархічна система кодування КВЕД передбачає використання літерно-цифрового коду. Літерні позначки секцій використовують як рубрикатор; їх не застосовують у кодуванні. Подальшу деталізацію секцій – розділ, група, клас – позначають цифровими кодами. КВЕД-2010 складається з 21 секції (позначаються літерами латинської абетки від А до U), 88 розділів (двозначний цифровий код від 01 до 99), 272 груп (тризначний цифровий код від 01.1 до 99.0), 615 класів (чотиризначний цифровий код від 01.11 до 99.00).

Біржову діяльність згідно КВЕД-2010 віднесено до:

- секції К «Фінансова та страхова діяльність», яка об'єднує надання фінансових послуг, у т.ч. страхування, перестраховання та діяльність пенсійних фондів, а також надання допоміжних фінансових послуг;
- розділу 66 «Допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування», котрий включає надання послуг, пов'язаних з фінансовою діяльністю, крім послуг із фінансового посередництва;
- групи 66.1 «Допоміжна діяльність у сфері фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення». Ця група включає оснащення фізичних або електронних торгів з метою спрощення процедури купівлі та продажу акцій, фондових опціонів, облігацій або товарних контрактів;
- класу 66.11 «Управління фінансовими ринками». Цей клас включає функціонування фінансових ринків та контроль над їх діяльністю (крім контролю державних органів), зокрема: фондові біржі за контрактами на постачання товарів, фондові біржі за ф'ючерсними контрактами на постачання товарів, біржі цінних паперів, фондові біржі, фондові біржі цінних паперів або товарних опціонів.

КВЕД-2010 гармонізовано на рівні розділів з ISIC (Rev. 4 – 2008) та з NACE (Rev. 2 – 2006).

Використання статистичних класифікацій забезпечує підвищення якості статистичного аналізу стану національної економіки та прогнозування її розвитку. Зокрема, наявність статистичної інформації щодо функціонування біржового сегменту ринкової економіки в комплексі з даними стосовно інших видів економічної діяльності уможливорює проведення дослідження міжгалузевих зв'язків та аналізу впливу біржового сегменту ринку на процеси суспільного відтворення та економічне зростання в країні.

УДК 332.021.8:35.071.5(477)

БАТАЖОК С.Г., канд. ек. наук,
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ

Сучасний адміністративно-територіальний устрій України є трирівневим: регіональний рівень складають області, місто Київ; субрегіональний рівень – районні бюджети; базовий рівень – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст, бюджети об'єднаних територіальних громад. Станом на 01.05.2017 р. система адміністративно-територіального устрою включає 24 обласних бюджети, міський бюджет м. Києва, 148 міських бюджетів міст обласного значення, 460 районних бюджети, 159 бюджетів об'єднаних територіальних громад, 224 міських бюджети міст районного значення, 592 селищних бюджети, 27 бюджетів районів у містах, 9199 сільських бюджетів.

Ключовими питаннями, що зумовлюють необхідність реформування системи адміністративно-територіального устрою України є:

- дуже велика кількість адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального та базового рівнів, що знижує ефективність управління територіями. Більшість бюджетів місцевого самоврядування не мають належного фінансово - економічного, кадрового та інституційного потенціалу для забезпечення відповідного рівня надання суспільних послуг населенню та соціально-економічного розвитку;

- прискорена депопуляція населення в бюджетах територіальних громад сіл, селищ. Чисельність сільського населення в Україні та кількість сільських населених пунктів за останні десятиліття має тенденцію до зменшення. Водночас, кількість сільських рад

збільшується. У більшості з них не утворено виконавчих органів сільських рад, немає бюджетних установ, комунальних підприємств. Можливості реалізації самоврядування у таких громадах обмежені. Це призводить до неефективного витрачання ресурсів на забезпечення функціонування органів публічної влади у адміністративно-територіальних одиницях з малою чисельністю населення;

- невідповідність ресурсного потенціалу статусу адміністративно-територіальних одиниць. У місцевих бюджетах України основна частина доходів припадає на субвенції з державного бюджету. Це кошти, що надаються на певну мету та мають використовуватися в порядку, визначеному органом влади, який прийняв рішення про їх надання. Коефіцієнт фінансової залежності місцевих бюджетів становить понад 70 %. Бюджети місцевого самоврядування не можна вважати самодостатніми, здатними забезпечувати соціально-економічний розвиток своїх громад;

- законодавча неврегульованість правового статусу адміністративно-територіальних одиниць: відсутність єдиної системи та порядку віднесення населених пунктів до категорій сіл, селищ, міст; існування таких адміністративно-територіальних одиниць як селище міського типу, сільрада, селищна та міська рада; відсутність чітких критеріїв для утворення районів, районів у містах;

- порушення принципу субсидіарності у розподілі повноважень та формуванні стабільних джерел наповнення місцевих бюджетів. Можливості органів місцевого самоврядування щодо зміцнення доходної бази місцевих бюджетів обмежені в частині регулювання ставок місцевих податків та зборів, скорочення податкових пільг, наданих центральними органами виконавчої влади суб'єктам господарювання.

Першочерговими завданнями проведення реформи адміністративно-територіального устрою є:

законодавче визначення статусу територіальних громад, механізму закріплення права власності, розподілу владних повноважень територіальних громад; встановлення дієвих методів контролю за органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації; запровадження системи широкого залучення членів територіальних громад до участі в розробці та прийнятті управлінських рішень; децентралізація повноважень має супроводжуватись рівнозначною для виконання цих повноважень децентралізацією бюджетних ресурсів.

УДК338.242.4.025.2:633.63

АРТИМОНОВА І.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: artimonovaira@ukr.net

ВПЛИВ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БУРЯКОЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ

Бурякоцукрова галузь на сьогоднішній день, розвивається в умовах невизначеності ринкового середовища, стрімкого зростання цін на матеріально-технічні ресурси, що необхідні для ефективної діяльності цукрових заводів, постійної зміни попиту й цін на цукор на внутрішньому й зовнішніх ринках. Економічна ефективність вирощування цукрових буряків та їх переробка в Україні має строкатий характер. В останні роки спостерігається ріст рівня рентабельності вирощування цукрових буряків, однак при цьому має місце посилення збитковості цукрових заводів в основному за рахунок стрімкого підвищення цін на енергоносії. Однак, запровадження системи мінімальних цін на цукрові буряки сприяло підвищенню економічної привабливості буряківництва, але меншою мірою цей механізм впливав на цукрову галузь унаслідок її високої енерго- та

матеріаломісткості.

Як відомо у вітчизняних умовах одним із ключових інструментів державного регулювання бурякоцукрової галузі є встановлення мінімальних цін на цукрові буряки та цукор. Так, Кабінетом Міністрів затверджено проект постанови «Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків» у новому маркетинговому році, що триватиме з 1 вересня 2017 р. до 1 вересня 2018 р., яким передбачено встановлення мінімальної ціни на білий цукор у розмірі 9172,57 грн за тонну, а на буряки цукрові – 633,10 грн за тонну (без урахування ПДВ).

Зазначимо, що мінімальна ціна на цукрові буряки встановлюється для сільськогосподарських підприємств з урахуванням ПДВ, а для особистих селянських господарств – без ПДВ. Отже, безпідставно створені нерівні умови для бурякосійних господарств, які є платниками ПДВ, і не зареєстрованих такими. Господарства населення за закуплені матеріально-технічні ресурси й отримані послуги, необхідні в процесі вирощування буряків, практично сплачують однакову з бурякосійними сільськогосподарськими підприємствами ціну з урахуванням ПДВ. Однак у них відсутнє документальне підтвердження суми податку в складі ціни придбаних товарів (отриманих послуг), що є проблемою обліку, а не фактичних витрат. Наслідком такої ситуації є зниження заінтересованості у вирощуванні цукрових буряків господарствами населення.

Очевидно, що ціни на цукрові буряки є визначальними для ціни на цукор, оскільки частка вартості сировини у собівартості цукру в Україні становить 65%, у роздрібній ціні цукру-піску з ПДВ – 40% (вартість переробки та прибутку цукрових заводів – 30%, витрати і прибуток торгівлі – 10%, ПДВ – 20%). На цінову ситуацію вітчизняного ринку цукру великою мірою впливає світовий ринок, що пояснюється, насамперед, чітко вираженою циклічністю цінових коливань на світовому ринку цукру, а це призводить до непередбачуваних і значних змін при здійсненні зовнішньоторговельних операцій. Більш того за споживчими властивостями цукор придатний для проведення спекуляційних операцій на ринку, оскільки цей продукт може зберігатися тривалий час. Зазначимо, що це дає змогу формувати перехідні запаси цукру, які впливають на розмір і вектор зміни ціни.

Враховуючи сучасний стан бурякоцукрової галузі, при реалізації цінової політики необхідно використовувати не окремі цінові регулятори, а комплексну систему економічних заходів прямого і непрямого впливу, які б ґрунтувалися на відповідному нормативно-правовому забезпеченні, регулюванні внутрішнього ринку через квоти та гарантуванні цін на цукор та сировину, тарифному та нетарифному регулюванні, державній підтримці національних товаровиробників через встановлення митних обмежень і поміркованому протекціонізмі, що створило б оптимальні умови для підвищення конкурентоспроможності бурякоцукрової галузі. Разом з тим, законодавче регулювання ринку цукру в Україні передбачає необхідність використання подібного інструментарію до країн ЄС, що сприятиме збалансуванню попиту та пропозиції, ефективність якого підтверджує світова практика.

УДК 628.477:631.572

КОЛІСНИК О.І., здобувач

Науковий керівник – **ПАСКА І.М.**, д-р екон. наук

Маслівський аграрний технікум ім. П.Х. Гаркавого

Білоцерківського національного аграрного університету

**УТИЛІЗАЦІЯ СОЛОМИ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ СПІВПРАЦІ
ВИРОБНИЧОГО І ПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Згідно даних Міністерства статистика України у 2016 році в нашій державі зібрано понад 66 млн.т зернових та зернобобових культур. За таких обставин проблемою є не лише максимально вигідний збут зібраного врожаю за якомога вищою ціною, а й утилізація і реалізація соломи. Вихід соломи становить 50-60% від валового збору врожаю.

Більшість господарств, ще донедавна, вдавались до спалювання соломи. Однак в Україні спалювання рослинних залишків заборонено статтею 77-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, статтями 16 та 22 Закону України «Про охорону атмосферного повітря». Спалювання – це акт безгосподарності і свідомого розтрачання корисної енергії, наданої природою.

Сільськогосподарські виробники мають 4 основні напрями використання соломи: удобрення ґрунтів, годівля тварин, підстилка та інші.

Найбільш перспективним є четвертий напрям використання соломи – альтернативний. Підприємство по переробці соломи може працювати по одному, або по декількох напрямках: збирання соломи, її тюкування, транспортування та зберігання, переробка соломи, реалізація продуктів переробки. Найоптимальнішим для виробників є переробне підприємство, що працює по всіх зазначених напрямках.

Механізм взаємовигідної співпраці виробничого і переробного підприємства хотілось продемонструвати на прикладі «ЕнергоПроект Аверс». Вибір мого об'єкту аналізу зумовлений особливостями технологічного процесу виробництва солом'яних пелет. На сьогоднішній день підприємством реалізовані всі основні процеси, пов'язані з прибиранням, транспортуванням, зберіганням, переробкою, спалюванням солом'яних пелет.

Взаємовідносини між переробним підприємством та сільськогосподарських виробником (власником соломи) регламентуються договором міни. Сторони дійшли згоди, що вартість чотирьох тюків соломи дорівнює вартості послуг з тюкування та скиртування п'яти тюків соломи. Загальна кількість товарів та послуг, наданих сторонами за договором, та відповідно еквівалент їх загальної вартості, фіксується сторонами в актах приймання-передачі. Поставка товару та надання послуг із тюкування товару здійснюється силами і за рахунок переробного підприємства, в одному і тому самому полі (ділянці). Приймання – передача послуг за кількістю та якістю здійснюється на підставі актів приймання-передачі, які надаються власнику соломи. Він зобов'язаний протягом 5-ти календарних днів підписати даний акт, а у разі наявності заперечень – у той же строк надати письмову відмову. Відсутність підписаного з боку власника акту та відсутність письмових заперечень, свідчать про прийняття ним наданих переробним підприємством послуг без зауважень. Разом з товаром виробник передає супроводжувальну документацію: накладну на відпуск товару та податкову накладну, які складаються на підставі актів приймання-передачі. Скиртування товару здійснюється переробним підприємством в місці визначеному власником соломи. Товар підлягає зберіганням в місці визначеному ним в строк до 31 березня наступного року.

Такий механізм співпраці є взаємовигідним. Переваги для виробника: збирання, тюкування та транспортування соломи проводить переробне підприємство; можливе використання для опалювання власних приміщень гранул із соломи; економія витрат; зола йде на удобрення полів. «ЕнергоПроект Аверс» отримує сировину, надає комплекс послуг (котел плюс паливо), здійснює продаж пелетів за вигідною ціною. Ефект співпраці проявляється в напрямі енергозбереження, розвитку альтернативних джерел палива, захисті навколишнього довкілля.

Поряд із вище зазначеними перевагам мають місце і недоліки: територіальне обмеження сировинної бази (30-50 км), ціна соломи в кожного конкретного господарства є різною, попит пелет на українському ринку є незначним, недостатність підприємств, що виготовляють обладнання, яке працює на пелетах із соломи.

Таким чином, виробники рослинницької продукції повинні розглядати співпрацю з переробними підприємствами в напрямку утилізації відходів як один із способів підвищення ефективності своєї господарської діяльності. Не варто концентрувати увагу лише на основній продукції – зерні. Вигоду можна мати і від побічної. Ціль сільськогосподарських виробників - це максимальне використання потенціалу даного природою як на свою користь, так і на користь території, суспільства, збереження національного багатства.

УДК: 338.22(1-22):330.322.1/.341.1

ШАЦІЛО Н.І., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОСТІ В СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Головною метою інвестиційних проектів розвитку сільських територій на принципах сталості є збалансоване поєднання економічних, екологічних та соціальних цілей, які б сприяли раціональному використанні землі та інших ресурсів у сільськогосподарському виробництві, максимальній віддачі вкладених ресурсів, екологічному збереженні навколишнього середовища та підвищенню соціальних стандартів якості життя на селі. Вважаємо, що при оцінюванні інвестиційних проектів розвитку сільських територій доцільно крім розрахунку економічних показників передбачити їх екологічну та соціальну експертизу – процедуру встановлення відповідності запланованої діяльності на сільській території екологічним вимогам з метою попередження можливого несприятливого впливу цієї діяльності на навколишнє середовище та пов'язаних із нею соціальних, економічних та інших наслідків. Фактично експертиза представляє собою інструмент державного превентивного контролю у природоохоронній сфері.

Проведення експертизи інвестиційних проектів розвитку сільських територій повинне базуватися на наступних принципах: по-перше, обов'язковий характер її проведення; по-друге, комплексність оцінки впливу на навколишнє середовище та соціальний розвиток сільської громади; по-третє, незалежність експертів для проведення експертизи; по-четверте, гласність та врахування думки членів сільської громади; по-п'яте, достовірність та повнота інформації про вплив того чи іншого проекту на навколишнє середовище та вирішення соціальних питань. Підсумком такої експертизи є експертне заключення, після одержання якого (у випадку позитивного висновку) можна розпочинати реалізацію проектних рішень щодо стратегічного розвитку сільської території на принципах сталості.

Сукупність існуючих економічних інструментів, які сприяють інтеграції принципів сталості в область реалізації інвестиційних проектів розвитку сільських територій, поділимо на такі групи заходів: заходи стимулюючого характеру (пільгове кредитування та субсидування проектів, участь держави у реалізації інвестиційних проектів на принципах державно-приватного характеру); примусові заходи (введення екологічного податку, штрафи за порушення природоохоронного та трудового законодавства, проведення екологічної та соціальної експертизи проектів, аудит, моніторинг); компенсаторні заходи (відшкодування нанесеної шкоди, створення природоохоронних фондів, екологічне страхування і страхування життя жителів сільської території); ринкові заходи (систематична підготовка та видання Звіту про сталий розвиток сільських територій, фінансування інвестиційних проектів на основі «принципу екватора»).

Зазначимо, що принципи сталого розвитку повинні бути інтегрованими в основні процеси функціонування сільської території, зокрема, у процес управління проектами,

шляхом збалансованого підвищення економічної та соціальної ефективності із одночасним зниженням негативного впливу на навколишнє середовище. Заходи, які підвищують сталість сільської території, реалізуються у формі проектів, роль яких полягає у заповненні розриву між цільовим (стратегічним) та фактичним рівнем сталості сільської території. У свою чергу інвестиційні проекти стають частиною стратегічних програм сталого розвитку регіону та формують портфель проектів сільської громади. Сукупність проектів разом із структурним та організаційним забезпеченням може бути названа проектною системою сільської території, основним завданням управління якою є підвищення рівня сталого розвитку.

УДК 336.74

ШЕВЧЕНКО А.О., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗВИТОК РИНКУ КОРПОРАТИВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Ефективний розвиток економіки України в сучасних умовах потребує широкого використання корпоративних цінних паперів як фондових інструментів залучення капіталу.

Дослідження динаміки розвитку ринку корпоративних цінних паперів в Україні дало змогу виявити особливості його функціонування, які проявляються в збільшенні частки біржового обігу корпоративних цінних паперів, зниженні торгівельної активності учасників ринку, зростанні частки боргових фінансових інструментів, варіативності показників капіталізації та концентрації ринку.

На формування та розвиток ринку корпоративних цінних паперів впливає низка чинників політичного, економічного, соціально-психологічного, інфраструктурного і глобального характеру. Незважаючи на те, що ринок корпоративних цінних паперів є автономною системою, на нього чинять суттєвий вплив й інші сегменти фінансової та економічної системи.

Основними проблемами ринку корпоративних цінних паперів є: нестабільність та нерозвиненість законодавства, дублювання функцій різних регуляторів фінансового ринку, слабка координація дій між фінансовими регуляторами, відсутність узгодженої стратегії розвитку ринку корпоративних цінних паперів, низька якість корпоративного управління, проблеми у сфері біржової діяльності. Визначені проблеми потребують особливої уваги через нормативне, методологічне та інфраструктурне забезпечення регулювання ринку.

Подальший ефективний розвиток ринку корпоративних цінних паперів пов'язаний, передусім, з удосконаленням методів його регулювання, створення альтернативних майданчиків для лістингу невеликих компаній, лібералізація та диверсифікація регуляторної політики, зниження податкового навантаження на ринок, активізація залучення інвестиційних ресурсів, збільшення кількості фінансових інструментів, законодавче узгодження діяльності регулятора, реформування корпоративного права, підвищення рівня прозорості на ринку цінних паперів.

МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Бюджетні установи, які в ринкових умовах працюватимуть не ефективно, можуть бути реорганізованими або ліквідованими. Для поліпшення успішної діяльності організацій державного сектору, ринок від них вимагатиме застосування нових підходів до управління. А це у свою чергу підвищуватиме вимоги до об'єктивності, якості, своєчасності економічної інформації, головним постачальником якої є бухгалтерський облік. Таким чином виникла потреба в модернізації бухгалтерського обліку у державному секторі, а саме - розробка Національних положень (стандартів) ведення бухгалтерського обліку на основі міжнародних зразків, удосконалення системи методичного та організаційного забезпечення.

Міжнародна інтеграція, стандартизація та глобалізація поставили вимогу необхідності удосконалення методології і організації бухгалтерського обліку в організаціях державного сектору. В свою чергу, удосконалення системи бухгалтерського обліку передбачає розробку та запровадження цілого ряду заходів. Так, щоб модернізувати систему бухгалтерського обліку і створити уніфіковану організаційну та інформаційну облікову систему, КМУ була затверджена Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки. Вона передбачала адаптацію законодавства з питань бухгалтерського обліку та звітності діяльності органів державного сектора до Міжнародних стандартів бухгалтерського для державного сектору (МСБОДС) [2], а саме:

- запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі;
- творення системи подання електронної звітності розпорядниками бюджетних коштів і державними цільовими фондами, складеної згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі;
- консолідація фінансової звітності, складеної згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі;
- адаптація облікової системи АС «Є-Казна» до Плану рахунків та внутрішньої платіжної системи Казначейства;
- адаптація та запровадження Плану рахунків в обліковій системі Казначейства.

Зміни у бухгалтерському обліку, підвищення його ефективності неможливі без серйозних корективів у вітчизняному законодавстві.

В бухгалтеріях бюджетних установ ще досить широко практикується в роботі паперова форму обліку - Меморіально-ордерна. Ця форма є трудомісткою, недостатньо пристосовані її облікові регістри до системи звітних показників, а тому сама організація обліку потребує удосконалення. Одним з основних напрямів реформування системи бухгалтерського обліку у бюджетній сфері є повна автоматизація процесів обліку після введення в дію повністю передбачених НП(С)БО ДС і методичних рекомендацій до них.

В умовах застосування в обліку інформаційних систем, змінюється зміст поняття "регістр бухгалтерського обліку". Облікова інформація зберігатиметься не на паперових, а на електронних носіях, тобто, облік стає дематеріалізованим. Цей факт вимагає законодавчого регулювання, адже перехід до електронного документообігу вимагає забезпечення вирішення таких проблем як: юридична доказовість документа; встановлення персональної відповідальності облікових працівників; забезпечення добровільності у де матеріалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левицька, С.О. Окремі питання реформування бюджетного обліку: стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі [Текст] / С. Левицька // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. В № 6. - С. 34-39.
2. Постанова КМУ Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки від 16.01.2007 № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=83759&cat_id=83023 – 13.09.2009.

УДК 336.443:338.

ЛУЖЕЦЬКА М.А., аспірант

Білоцерківський інститут економіки та управління

Науковий керівник – **Півторак М.В.**, канд. екон. наук

СУЧАСНА ПОЛІТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ НБУ

Від валютної політики НБУ залежить не тільки встановлення оптимального курсу національної грошової одиниці, а й розвиток економіки країни в цілому. Саме тому Центральний банк повинен запровадити ефективний механізм керування валютою. В умовах глибокої економічної кризи та військових дій на сході України виникає необхідність пошуку результативного поєднання ринкових і адміністративних методів валютного регулювання.

На стабілізацію курсу гривні були спрямовані такі заходи НБУ: обов'язковий продаж в розмірі 75 відсотків надходжень в іноземній валюті та 90-денний граничний строк розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів; банкам запропоновано здійснювати випуск іменних ощадних (депозитних) сертифікатів; на інтервенції НБУ витрачає щорічно більше 1 млрд доларів [1]; банки зобов'язані обмежити видачу готівкових коштів у національній валюті через каси та банкомати в межах до 150 000 гривень на добу на одного клієнта; установити для уповноважених банків ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) не більше 1%; уповноважені банки зобов'язані обмежити видачу (отримання) готівкових коштів в іноземній валюті або банківських металів з поточних та депозитних рахунків клієнтів через каси та банкомати в межах до 15 000 гривень на добу на одного клієнта в еквіваленті за офіційним курсом НБУ заборонити проведення таких операцій в іноземній валюті; з повернення за кордон коштів, отриманих іноземними інвесторами за операціями щодо продажу поза межами фондових бірж цінних паперів українських емітентів, крім державних облігацій України; з повернення за кордон коштів, отриманих іноземними інвесторами за операціями щодо продажу корпоративних прав юридичних осіб, що не оформлені акціями; з повернення за кордон іноземному інвестору дивідендів (крім випадків повернення дивідендів за цінними паперами, що обертаються на фондових біржах)[2],[3],[4].

Висновки: Стабілізація та ріст національної валюти можливий лише завдяки усуненню таких проблем як падіння ВВП, спекуляція на валютному ринку, штучне нагнітання паніки серед населення та нестабільність економічно-політичної ситуації в країні в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
2. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=8804895
3. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=72996
4. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0540500-14>

УДК 658.5:621:

ЯКОВЛЕВ В.В., аспірант

Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна»
Науковий керівник – **ЗАГУРСЬКИЙ О.М.**, д-р екон. наук

АНТИКРИЗОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ЕЛЕМЕНТ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛІННЯ

Фінансові кризи на підприємствах вимагають інноваційних підходів до їх вирішення, основою подолання яких є антикризисна концепція, яка повинна містити результати дослідження підприємства, його слабкі місця, причини виникнення кризи та способи її подолання.

Постає необхідність удосконалення методичних підходів до антикризисного фінансового контролінгу в реальному секторі економіки, а саме, методів моніторингу та фінансової діагностики підприємств, планування і контролю витрат та оцінки антикризисного управління в цілому.

Напрацювання до розробки підходу до інформаційного та методичного забезпечення антикризисних рішень і фінансового контролінгу містяться у працях Бабяк Н.Д., Білик М.Д., Грешко Р.І.[1], Івасіва І.Б., Зимовця В.В., Ковальова А.І., Костирко Л.А., Терентьєва А.В. [2], Швиданенко Г.О., Хорвата П. Проте цілісна система антикризового фінансового контролінгу, як інноваційної системи методичної, консалтингової та інформаційної підтримки антикризових рішень, у вітчизняній науковій літературі досі відсутня.

Антикризовий фінансовий контролінг на підприємстві можна визначити як систему функціональної та інструментальної підтримки антикризових фінансових рішень на основі їх координації, методичного, консультативного та інформаційного забезпечення, а також моніторингу та контролю.

На наш погляд, існують такі особливості антикризисного контролінгу:

- 1) загострення конфлікту цілей на різних рівнях;
- 2) притаманний фінансовій кризі високий рівень операційних та фінансових ризиків;
- 3) фінансова криза здебільшого є наслідком високого рівня витрат;
- 4) високий рівень інформаційних ризиків.

На нашу думку, існує достатня необхідність постійного удосконалення методів та інструментів фінансового оздоровлення підприємств, розробки та впровадження у практику інноваційних антикризисних продуктів у фінансову діяльність підприємств.

Отже, можна зробити висновок, що розробка антикризисної концепції привертає до себе велику увагу у зв'язку із плачевним фінансовим станом вітчизняних підприємств, які потребують вироблення ефективної моделі контролінгу антикризисного управління, що в перспективі перейде у класичну модель контролінгу, яка зменшить шанси повторного виникнення кризових ситуацій на Українських підприємствах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грешко Р.І. Формування механізму фінансового оздоровлення підприємств у сучасних умовах / Р. І. Грешко // Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць. Вип. 669-671. Економіка. – Чернівці: Рута, 2013. – с. 78-82.
2. Терентьєва А.В. Економічна природа антикризової діяльності підприємства / А. В. Терентьєва // Стратегія економічного розвитку України. - № 31. -2012. – С. 160-168.

МАЗУРОК П.С., аспірант

Науковий керівник – ДАНИЛЕНКО А.С., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

mazurokp@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНА ПРОЗОРИСТЬ ТА ВІДКРИТІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ ВАЖЛИВИХ УМОВ УСПІШНОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Механізм формування та управління корпоративної соціальної відповідальності – це відкрита, динамічна структура, що регулюється дією об'єктивних законів, вимогами чинного законодавства та забезпечує взаємо-узгодженість інтересів підприємства і потреб зацікавлених сторін, проходячи у своєму безперервному розвитку етапи планування, організації, впровадження, контролю та координації корпоративної соціальної відповідальності підприємства.

Українські сільськогосподарські підприємства часто впроваджують КСВ на рівні певних благодійних ініціатив, які до того ж є не регулярними. Це пояснюється тим, що власники підприємств не обізнані із теоретичною базою КСВ через брак інформації.

Найбільше інформації про КСВ надходить і повинно надходити із засобів масової інформації. Підтримка КСВ з боку ЗМІ є позитивним явищем, але така інформація не завжди достовірна і фахова.

Серед основних чинників, які спонукають корпорації впроваджувати соціально відповідальні заходи, на першому плані стоять внутрішні переконання: моральні міркування та внутрішнє спонукання. Проте досить вагомими є такі фактори, як зростання продажів компанії, копіювання дій конкурентів та запит з боку органів місцевої влади. Найбільше інформації про КСВ надходить і повинно надходити із засобів масової інформації. Підтримка КСВ з боку ЗМІ є позитивним явищем, але така інформація не завжди достовірна і фахова.

Кожна з корпорацій, при формуванні напрямків корпоративної стратегії визначає елементи корпоративної соціальної відповідальності, які необхідні їй для реалізації своїх інтересів та інтересів зацікавлених груп учасників, які дозволять підвищити конкурентоспроможність та покращити результати фінансово-господарської діяльності.

Інформаційна прозорість КСВ для власників аграрного бізнесу необхідна для об'єктивної оцінки можливих ризиків та втрат у майбутньому.

Заходи поліпшення інформаційної прозорості та відкритості КСВ аграрних підприємств та виробництва складається з профайлінгу, застосування поліграфа та проведення таємного анкетування.

Профайлінг означає сукупність психологічних методів і методик оцінки та прогнозування поведінки людини на основі аналізу найбільш інформативних приватних ознак, характеристик зовнішності, невербального і вербального поведінки.

Сучасний детектор брехні (поліграф) — це спеціалізований технічний засіб, застосування якого дозволяє забезпечити комерційну, кадрову та особисту безпеку. В даний час детектор брехні в Україні зайняв міцні позиції на ринку за оцінкою достовірності інформації, що повідомляється, ставши невід'ємною частиною нашого життя.

Детекція брехні — науково-практичний напрямок в психофізіології, організований за суворими методологічними правилами. У процесі дослідження із застосуванням поліграфа відбувається реєстрація і подальша оцінка різних фізіологічних реакцій досліджуваної особи. Оцінюються фізіологічні реакції на поставлені запитання-стимули,

спрямовані на визначення наявності або відсутності показників стресу, які викликані з прагненням навмисно приховати будь-яку інформацію.

Вважаємо, що запровадження комплексу інструментів (профайлінг, поліграф та таємне анкетування) в одночасному використанні призведе до поліпшення інформаційної прозорості та відкритості КСВ в аграрному секторі та виробництві в цілому.

УДК 338.43:658

ТКАЧЕНКО К.В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

Katya_vv@mail.ru

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ІНДИКАТОРИ ВИМІРУ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Невід'ємною умовою стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств є необхідність розробки комплексу інструментів, адекватних ринковій ситуації, які дають змогу враховувати численні виклики та забезпечувати підвищення їх економічної стійкості. Основною метою розвитку суб'єктів господарювання галузі є створення умов для розширеного відтворення, збереження динаміки розвитку в довгостроковій перспективі на основі мінімізації негативного впливу ризику та невизначеності на результати їхньої діяльності. Стійкість характеризується такими ознаками: збереження рівноваги у процесі взаємодії із середовищем; можливість оцінювання збереження стану рівноваги; збереження стану рівноваги як із позиції статичної, так і динамічної; здатність змінювати властивості та створювати новий рівноважний стан.

Стійкість зерновиробництва в сільськогосподарських підприємствах залежить не лише від основної фази відтворення але й від результативності таких етапів, як розподіл, обмін та споживання. Основні резерви підвищення економічної стійкості сільськогосподарського виробництва сконцентровані на стадії виробництва, при цьому досягнутий результат – економічна стійкість – може забезпечуватись як екстенсивним, так і інтенсивним типом відтворення.

Забезпечення економічної стійкості зерновиробництва неможливе без гнучкої системи державного регулювання, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників.

Методологічні принципи, на яких ґрунтується дослідження економічної стійкості, можна об'єднати у три групи: загальні, спеціальні та інструментальні. Перша група передбачає науковість, об'єктивність, зіставність, дієвість, послідовність, неперервність, які належать до загальнонаукових і практично не залежать від об'єкта управління. Водночас друга група включає в себе узгодженість, системність, динамічність, сприйнятливість, інтервальну монотонність. Перелічені принципи враховують особливості економічної стійкості як складної, системної характеристики. Третя група принципів відображає інструментальну складову дослідження – багатокритеріальність, альтернативність, моделювання, диференціація, автоматизація, прогнозування.

Комплексна оцінка потенціалу стійкого розвитку та конкурентоспроможності підприємств ґрунтується на таких принципах: систему критеріїв слід формувати в процесі послідовної конкретизації заданого формулювання мети, побудови бінарного дерева та уточнення наявних знань про предметну галузь; процес побудови дерева підцілей закінчується формулюванням вимог і визначенням засобів досягнення виявлених підцілей; використовувані алгоритми узагальнення оцінок за частковими критеріями мають бути простими, наочними і бути зрозумілими користувачам; систему показників можна розширювати за потреби без істотної зміни наявних блоків.

Головним завданням створення і вдосконалення механізму оцінки потенціалу сталого розвитку підприємства зернової галузі є пошук напрямків, які б дали можливість сформувати ефективні дієві соціо-еколого-економічні механізми забезпечення відтворення потенціалу стійкого розвитку підприємства, оскільки саме приховані невикористані потенційні можливості зумовлюють можливість оперативного реагувати на мінливість середовища і сформувати пріоритети перспективного розвитку.

УДК 338.43:664.1

ДОРОНІН А.В., кандидат економічних наук, провідний науковий співробітник,
Національна академія аграрних наук України
andredor@meta.ua

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ВИРОБНИЦТВА АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА В УКРАЇНІ

Виробництво і використання альтернативних видів палива прискорить вирішення таких стратегічних цілей для розвитку України і зокрема сільського господарства як зменшення залежності вітчизняних виробників від імпорту палива та забезпечення задоволення попиту на цю продукцію за нижчою ціною. Розвинені країни світу докладають великі зусилля по заміщенню традиційних видів палива – біопаливом. Директива Європейського Союзу RED 2009/28/ЕС в якості обов'язкових показників встановлює 10 % використання відновлюваної енергії на транспорті і 20 % відновлюваної енергії в структурі загального споживання енергії до 2020 р. Україна зобов'язана враховувати європейські норми по використанню біопалива у зв'язку зі вступом до Європейського Енергетичного співтовариства. Тому виникли зобов'язання до 2020 р. доведення біологічної складової у моторному паливі до 10 %.

Виробництво біоетанолу можливе на спиртових і цукрових заводах, переобладнаних для цього виробництва. Сировиною для виготовлення біоетанолу можуть бути крохмаленосні культури, зокрема, кукурудза та пшениця, продукція переробки яких використовуються для харчування людей. За наростаючої проблеми нехватки в світі продовольства недоцільно здійснювати виробництво біоетанолу з кукурудзи та пшениці. Побічна продукція переробки цукрових буряків не використовуються напряму для харчування, що є підтвердженням доцільності використання її для виробництва біоетанолу. Потреба цукрових буряків для виробництва 1 т біоетанолу становить 12,65 – 13,49 т, відповідно меляси – 4,22 – 4,50 т, пшениці – 3,21 – 4,22 т, кукурудзи – 2,89 – 3,11 т. Розрахунок собівартості виробництва біоетанолу з різної біосировини показує, що найбільш конкурентоспроможним в Україні є виробництво біоетанолу з меляси.

Виробництво біодизелю можливе з насіння сої, ріпаку чи соняшнику. Проте, соняшник та соя є продовольчими сільськогосподарськими культурами, тому їх використання для виробництва біодизелю є недоцільним. Потреба насіння ріпаку для виробництва 1 т біодизелю становить близько 2,5 т. Розрахунок собівартості виробництва біодизеля з насіння ріпаку показує, що його доцільно виробляти і використовувати для власних потреб сільськогосподарських підприємств, цим самим зменшивши їх залежність від ринкової ціни та імпорту дизельного пального.

Сировиною для біогазових установок є сільськогосподарські субстрати, такі як рідкий та стійловий гній або енергетичні культури (цукрові та кормові буряки, кукурудза, цукрове сорго, міскантус тощо). Найбільш перспективними сільськогосподарськими культурами, сировина яких може використовуватись для отримання біогазу є цукрове сорго (вихід біогазу – 17,6 тис. куб. м/га), кукурудза на силос (16,0 тис. куб. м/га), цукрові (10,9 тис. куб. м/га) та кормові (10,8 тис. куб. м/га) буряки. Проте, використання

кукурудзи на енергетичні цілі загрожує зменшенням продуктів харчування та кормів. Тому необхідно використовувати кукурудзу на силос для відгодівлі великої рогатої худоби, а кукурудзу на зерно – відгодівлі свиней. В такому випадку забезпечується виробництво м'яса ВРХ та свинини, а також біогазу.

Виробництво і використання біогазу, біоетанолу та біодизелю з субстратів і сільськогосподарських культур, які не використовуються на харчові цілі дозволить налагодити виробництво екологічно чистого альтернативного палива, забезпечити продовольчу безпеку, створити нові робочі місця, збільшити прибутки підприємств, знизити залежність від імпорту пального.

УДК 333 : 33.05

ПОГРЕБНЯК Л.П., аспірант

Науковий керівник – **ДЯДИК Т.В.**, канд. екон. наук

Полтавська державна аграрна академія

plp-18.01@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Сучасні умови господарювання потребують пошуку нових та вдосконалення наявних форм, методів і технологій управління аграрними формуваннями. Розвиток і вдосконалення саме стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах дозволить забезпечити передумови виживання в жорсткій конкуренції й досягти максимальних результатів діяльності.

Як зазначає Л. О. Мармуль, вітчизняним аграрним підприємствам потрібно створити ефективну систему стратегічного управління. Вибір стратегії аграрним формуванням є найважливішим моментом, тому керівництво повинно дуже виважено, продумано підійти до цього питання. Якщо підприємство має мету збільшення своїх шансів на успіх у процесі діяльності, воно має розробити власну систему стратегічного управління. Актуальна потреба сьогодення – застосування сільськогосподарськими підприємствами накопичених за багато десятиліть світових методик стратегічного управління [1, с. 155–156].

У більшості підприємств питанням стратегічного розвитку не приділяється достатньої уваги, адже сучасні умови стратегічної діяльності підприємства зводиться до вирішення повсякденних питань, зокрема, взаємодії з ринками факторів виробництва, формуванням бажаних витрат, цін і прибутку, пошуку ринків збуту і джерел інвестування власної діяльності, які дають змогу отримати короткочасний ефект. Водночас основна функція стратегічного управління – забезпечення чинників довгострокового успіху – залишається за межами практичної діяльності підприємства. У зв'язку з тим, що поточні справи та проблеми постійно змінюються, поза увагою керівників залишаються тенденції зміни стратегічного стану підприємства на ринку. В результаті – невчасне реагування керівництва на зміни, що відбулися на підприємстві, що породжує нове коло поточних справ [2, с. 9].

Важливим напрямом управління підприємствами є виявлення ринкових вимог, наявність власних ресурсів. Отже, перш ніж сформулювати завдання, необхідно вивчити ринок і скоректувати діяльність аграрних підприємств відповідно до його потреб. Можливість аграріїв успішно конкурувати на ринку визначають два основні чинники. Перший полягає в здатності підприємства виявити й врахувати дію конкурентних сил і їх динаміку, другий – передбачає його можливості мобілізувати та управляти ресурсами, необхідними для реалізації обраної конкурентної стратегії.

Для досягнення зазначеного напрямку передбачається реалізація наступних пріоритетних завдань:

- здійснити перехід на стратегічне управління розвитком сільського господарства на місцевому, регіональному та державному рівнях управління;
- визначити цілі та здійснювати контроль за дотриманням норм ведення господарської діяльності, розробленням стратегій;
- запровадити в практику господарського і державного управління науково обґрунтовані виробничі стандарти належного ведення сільськогосподарської діяльності;
- здійснити організаційні заходи з розробки місцевих програм розвитку сільського господарства з метою збільшення доходів від аграрних господарств шляхом раціонального використання земельних, природно-кліматичних, інших ресурсних і просторових переваг сільських територій;
- здійснити організаційні заходи з розроблення обласних та державної цільових програм розвитку сільського господарства з метою концентрації ресурсів на виконання проектів та стимулювання інноваційного розвитку аграрних формувань.

Для виконання цих заходів необхідне законодавчо-нормативне, організаційне та фінансове забезпечення. Серед очікуваних результатів від реалізації вище перелічених пріоритетних завдань буде запровадження механізму стратегічного управління розвитком сільського господарства країни, регулювання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції для забезпечення продовольчої незалежності держави та нарощування експортного потенціалу галузі [3, с. 89-90].

Під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища стратегія аграрних підприємств постійно розвивається, тому завжди виникає щось нове, на що потрібно реагувати. Отже, в умовах конкурентної боротьби та швидких аграрних змін формування повинні не тільки концентрувати увагу на внутрішні справи, а й виробляти довгострокову стратегію, яка дозволила встигати за змінами, що відбуваються навколо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мармуль Л.О. Роль стратегічного аналізу в управлінні виробничою діяльністю сільськогосподарських підприємств / Л. О. Мармуль // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – Вип. 2, т. 1. – С. 152–156. – (Серія : Економічні науки).
2. Муляр Т.С. Впровадження стратегічного підходу в управління аграрними підприємствами / Т.С. Муляр // Агросвіт. – 2015. – № 24. – С. 9.
3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року [Текст] / За ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ “ІАЕ”, 2012. – 182 с.

УДК 338.246.8/. 43

ГУРА А.М., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАН СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Соціально-економічний розвиток національного господарства значною мірою залежить від стану сформованості економічної безпеки держави та її провідних галузей. Сільське господарство є однією з базових галузей економіки. Без розвинутого сільського господарства неможливий прогрес практично в жодній галузі. У зв'язку з цим існує об'єктивна необхідність проведення аналізу стану структури економічної безпеки сільськогосподарської галузі України. На нашу думку, сутність економічної безпеки

сільськогосподарської галузі можливо визначити, як такий стан захищеності галузі від зовнішніх та внутрішніх загроз, що спроможний забезпечити її сталий розвиток і поступове зростання .

З метою пошуку шляхів підвищення рівня економічної безпеки сільськогосподарської галузі нами було здійснене її структурування. При визначенні елементів внутрішньої структури економічної безпеки сільського господарства були враховані наступні особливості. По-перше, те, що досліджується мезорівень – конкретна галузь. Це, на нашу думку, зумовлює необхідність більшої деталізації складових безпеки. По-друге, перелік складових враховує особливості умов функціонування вітчизняного сільського господарства.

На основі попереднього узагальнення результатів проведених нами досліджень впливу факторів на економічну безпеку сільськогосподарської галузі, були виділені такі її елементи: циклічність економічних процесів за умов сталого розвитку галузі, економічна незалежність, стійкість і стабільність галузі, міжгалузеві зв'язки, ефективна зовнішньоекономічна діяльність, послідовність розвитку галузей за пріоритетами, науково-технічна складова, зв'язки із технічно спорідненими і забезпечуючи ми галузями, забезпечення функціонування галузі в несприятливих умовах. Таким чином, складові економічної безпеки «економічна незалежність» та «стійкість і стабільність», на нашу думку є основними як на макро- так і мезорівні. Складова «здатність до саморозвитку і прогресу», потребує особливої уваги.

Як доведено, економічну безпеку сільськогосподарської галузі можливо вважати складовою відкритою, динамічною системою, якій притаманна здатність до самовдосконалення, прогресу та інші властивості. Про здатність до самоорганізації складної системи економічної безпеки галузі свідчить наявність наступних умов: відкритість, динамічність, рухливість, наявність тісного зв'язку процесів, що в ній відбуваються. Таким чином, наявність саморозвитку і прогресу є природною властивістю складної системи – економічної безпеки сільського господарства. В разі відсутності цих властивостей ця система взагалі не зможе функціонувати.

УДК 502.339.9

ШУСТ О.А., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ENVIRONMENTAL STANDARDS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

It's well known that the conception of sustainable development is related to economic, ecological, and social approaches. Human wants are unlimited but resources necessary to satisfy those wants are limited. Having satisfied such needs people use different kinds of resources. Moreover, they pollute water, air, cut forests etc.

Scientists point out that population increases faster than resources restore. Many experts are convinced that population will be above 9 billion till 2020. In such conditions, state organizations have to take into account three interrelated elements, i.e. economic, ecological and social ones. It means that key standards of sustainable development should be paid a great attention. Social and economic standards are being fulfilled in Ukraine as well. In a contrast, environmental standards are left apart from the previous ones. According to this situation, we maintain the point of view that environmental standards play a great role in social and economic development of any country.

The most well-known types of environmental standards are the following. Firstly, standards to protect organisms describe both live and existing conditions of humans and organisms. Secondly, standards to protect ecosystems mean that organisms can survive only

under environmentally acceptable conditions, i.e. a defined temperature range, humidity, light, electromagnetic parameters, speed of metabolism and predators in its environment. Therefore, environmental standards characterize physical and biological parameters of the environment. Thirdly, standards of conditions of labour are very important to safeguard the quality of life. In addition to this, a human being is not only a biological organism, but also someone who acts in a social context. Humans are shaped by their relationship with nature. Therefore, a natural environment offers elements that are necessary for a balanced spiritual development. Not to mention technical standards assure the safety of technical operations and products that avoid technical catastrophes. An absence of this type of standards may evoke additional (economic) costs, a decrease of efficiency, and an environmental damage.

Finally, environmental standards for products are related to a construction of goods, construction material used, composition of fuels, etc. It would not be a new that the use of some materials can cause damage to nature. In our mind, a problem can partially be managed by different kinds of bans or by mediums that allow recycling products. It also should be mentioned that all the products must be used in an environmentally safe way. Consequently, management is a subject of the quality keeping. ISO 9000 and ISO 14007 are the best-known examples of such management standards worldwide, especially in European Union. By and large, it may be concluded that hold these standards allows achieving sustainability.

УДК 354.131.1:332.1(043.3)

БАБИЦЬКА О.О., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ECOLOGICAL AND ECONOMIC POLICIES IN A SUSTAINABLE DEVELOPMENT CONTEXT

In most cases, economic growth strategies require, first of all, all the rules fulfilling to be addressed to the country's national safety. As a rule, national safety is connected with economic and ecological policies. Moreover, achieving of safety is a key position of general sustainable strategy, which allows national interests of the country to be integrated with global world process.

Indeed, it is possible to achieve national safety while overcoming different dangers and catastrophes. The "danger concept" refers to a situation where there is a possible danger to the system. The protection from unfavourable, undesired and harmful events is defined by a safety concept.

For instance, economic safety suggests maintaining the economy at the level that ensures normal functioning of industrial and distribution systems, the possibility of sustainable economic growth, the integrity of an environmental system, and safeguards employment, welfare, and decent life conditions. Thus, to get a balance between benefits and damage is the main function of safety, where an economic growth should be realized in conditions of environmental and economic safety.

This is clearly illustrated by the fact that measures of environmental policy are directed to a natural resource potential of any country in such a state that will provide three groups of nature services over a long period. They are social (human health and social development); environmental (maintaining the integrity of ecosystems); and economic ones (the use of renewable and nonrenewable resources must be kept within acceptable limits).

Actually, environmental and economic safety is a state of the economy in which economic and environmental safety are balanced. Needless to say, a policy to regulate this kind of safety on both micro- and macro levels, such as tax and credit systems entails regulators and stimuli. It is obvious that the problem is how to create adequate motivation for a producer and for a

consumer that stimulates additional value while the environmental pressure decreasing.

Up to the point, substitution of nonrenewable resources by renewable ones as the main driver of economic and environmental policies. Moreover, innovations and information are essential elements in a strategy on resources restoring. Furthermore, innovations become a leading factor nowadays. It means that a role of innovations is related to their unique potential to influence on regeneration processes in economic and environmental quality. We are deeply convinced that it can be realized in the following way. Firstly, innovations help to increase the efficiency of nonrenewable natural resources use. Secondly, innovations allow transition to resource saving technologies and decrease the need to extract raw materials and their use in the production process. Thirdly, they provide substitution of materials and energy. Lastly, innovations allow offering renewable natural resources at a rate that is compatible with nature and the needs of future generations.

To our mind, if it were to happened, it would be a great result in sustainability, especially, in decreasing the need for environmentally harmful industries, production processes and products.

УДК 631.152:65.011

ПРИХОДЬКО Т.В., здобувач

Науковий керівник, ДАНИЛЕНКО А.С., академік НААН

Білоцерківський національний аграрний університет

RISK OPTIMIZATION APPROACHES TO SUPPORT ECONOMIC DECISIONS OF CROP PRODUCTION IN AGRICULTURE

Many economists hold that existing of economic approaches in agriculture is applied in order to balance risk and return of alternative crop production plans. Therefore, risk analysis requires that inclusion of a normal range of risky crop activities. It is generally believed that risks comprise the probability distribution for each crop activity and the stochastic dependencies between crop activities. In practice, the complete stochastic independence may be the exception rather than the rule.

One point in favour of a use of risk optimization approaches in agriculture is that crop planning involve number of risky activities. Specifying the joint distribution of crop activities adequately is nearly always a difficult job in risk analysis. It is often suggested that the joint distribution inadequately produces results that are significantly in error and perhaps seriously misleading. Another problem of specifying the joint probability distribution is the methodology by which it is built into the risk analysis model.

Our results of risk analyses were framed having used farm-specific information of Kyiv Region arable farmers cultivated areas above 40 hectares. They produced the following main crops: winter wheat, spring barley, seed potatoes and sugar beet. Cereals crops, such as winter wheat and spring barley were restricted of one-third of the cultivated area.

Risk managements results were got via the use of nonparametric and parametric optimization approaches of the farmers' activity. The first approach was based on stochastic dependency between the yields and margin revenue in crop production. Otherwise, parametric approaches showed a dependency between inputs and total profit.

Correlative and regressive model showed that the bigger costs were done the bigger profits were got. It must be said that costs had some limits because of an effect of decreasing give back. It means that there is a proper level of fertilizes, chemicals and feed to be used. The risk gradient value showed the lowest level of risk was in the model of nonparametric approach.

Considering everything, there is no doubt that any approach is worse to be used. It is not justified to state unambiguously which method is better. One's belief is based on the partial

multivariate normal assumptions of factors of production in agriculture. If the decision-maker is sure that the given information is relevant and all states are specified correctly, then a nonparametric method is better to be used. It is true to say, that when data-set is high and normal described in the light of this evidence it is clear that nonparametric model is also a better choice to use.

Otherwise, if the assumption about normal distribution and the correlations between activities are specified correctly, than the parametric method is a good alternative of crop production research in agriculture.

ЗМІСТ

Качан Д.А. Особливості інноваційного забезпечення процесів відтворення технічних ресурсів у сільському господарстві.....	3
Хомовий С.М. Податкова система України в контексті дії глобалізаційних змін.....	4
Заболотний В.С. Оподаткування сільськогосподарських підприємств: спец режим чи єдиний податок?.....	5
Томілова Н.О. Оптимізація податкового навантаження сільськогосподарських підприємств.....	6
Поліщук С.П. Зона вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом: перспективи та наслідки для національної економіки.....	7
Юхименко Я.В. Інституціональні «бар'єри» інвестиційної привабливості регіонів унітарної України.....	8
Лобунець В.І. Особливості тарифної та нетарифної лібералізації зовнішньої торгівлі АПК України.....	9
Галенко О.І. Проблеми біржової торгівлі зерном на Україні.....	10
Білик О.В. Структурні особливості ЗЕД Київського регіону в умовах російської агресії.....	11
Шпак М.В. Соціально-психологічні проблеми сучасної фахової освіти і шляхи їх розв'язання.....	12
Варченко О.М. Пріоритетні напрями активізації діяльності ВНЗ аграрної освіти у поширенні інновацій.....	14
Криворук Б.М. Диверсифікації діяльності аграрних підприємств як інструмент забезпечення сталого розвитку сільських територій.....	15
Коломієць О.М. Фактори продовольчої безпеки регіонів України.....	17
Липкань О.В. Світовий досвід та вітчизняна практика розвитку страхування ризиків в сільському господарстві.....	18
Зубченко В.В. Амортизаційні відрахування як джерело активізації інвестиційних ресурсів аграрних підприємств.....	19
Савчук О.В. Тенденції розвитку електронної комерції в Україні.....	20
Бондар О.С. Формування імітаційної моделі соціально-економічного розвитку регіону.....	21
Хомяк Н.В. Вдосконалення обліку валютних операцій підприємства в умовах використання сучасних інформаційних технологій.....	22
Герасименко І.О. Оцінка інноваційної діяльності птахівничих підприємств.....	24
Задорожна Р.П. Відображення біржової діяльності в системі статистичних класифікацій.....	25
Батажок С.Г. Особливості реформування адміністративно-територіального устрою України.....	26
Артимонова І.В. Вплив інструментів державного регулювання на конкурентоспроможність бурякоцукрової галузі.....	27
Колісник О.І. Утилізація соломи як один із напрямів співпраці виробничого і переробного підприємства.....	28
Шаціло Н.І. Економічні інструменти інтеграції принципів сталості в систему управління проектами розвитку сільських територій.....	30
Шевченко А.О. Розвиток ринку корпоративних цінних паперів в Україні.....	31
Стаднік Л.І. Модернізація бухгалтерського обліку в бюджетних установах.....	32
Лужецька М.А. Сучасна політика регулювання валютного.....	33
Яковлев В.В. Антикризовий контролінг як елемент антикризисного управління.....	34

Мазурок П.С. З забезпечення корпоративної соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств.....	35
Ткаченко К.В. Економічна стійкість сільськогосподарських підприємств: індикатори виміру та стратегії забезпечення.....	36
Доронін А.В. Стратегічні пріоритети виробництва альтернативних видів палива в Україні	37
Погребняк Л.П. Проблеми стратегічного управління в аграрній сфері.....	38
Гура А.М. Стан структури економічної безпеки сільськогосподарської галузі.....	39
Шуст О.А. Environmental standarts of sustainable development.....	40
Бабицька О.О. Ecological and economic policies in a sustainable development context.....	41
Приходько Т.В. Risk optimization approaches to support economic decisions of crop production in agriculture.....	42